

”Kiintymys, kantaminen, matka.”

Kudonnan ja kävelyn työprosessia 2016–2018

Kuvataiteen maisterin opinnäyte, maaliskuu 2020.

Laura Soisalon-Soininen

Opinnäytetyön tarkastajat Stig Baumgartner

Juha-Heikki Tihinen

Opinnäytetyön ohjaaja Niran Balibulat

Kirjoituksen ohjaajat Elina Saloranta

Antti Salminen

Tiivistelmä

Tämän maisterin opinnäytteen kirjallinen osa käsittelee kudonnan ja kävelyn työskentelyä vuosina 2016–2018, jolloin valmistin teoksia kolmeen näyttelyyn. Näyttelyt pidettiin Turussa (Raatihuoneen galleriassa), Helsingissä (Exhibition Laboratoryssa), ja Vilnassa (Artifex Textiles Galerijassa) keväällä ja kesällä 2018.

Työskentelyni on prosessikeskeistä, teos rakentuu ja tulee ”käsitettäväksi” tilasta käsin, lähellä olevien materiaalien kanssa. Käsillä työskentely, ulkona liikkuminen tai kävely tiettyjen sääntöjen mukaan toistuu töissäni. Työskentelyssäni olen pohtinut olemista, läsnäoloa ja jälkeä ajattelemalla kirjoitusta, liikettä ja materiaalista prosessia toisiinsa suhteessa ja näissä suhteissa erottuen.

Teoksiani olen pohtinut kiintymisen ja matkalla olon näkökulmasta. Kiintymisen kautta läsnäolevana koettua olemista voi ajatella ajallisuutena, joka eriytyy ”erojen leikissä”. Läsnäolon poistuessa tilanne tulee huomatuksi, jolloin eriytyneiksi koettuja ”ruumiin osia” voidaan yhdistää toisiinsa.

Teosprosessin ensimmäisessä näyttelyssä ”Maateitse”, 2018, oli Vanhan Raatihuoneen galleriassa esillä kaksi Vilnassa valmistunutta kudottua työtä, joiden materiaaleina olivat villa ja pellava. Käsittelin työssä kudonnan rajautumisen, jännittymisen, irtoamisen ja siinä vietetyn jaksottuvan ajan prosessia, jonka aikana matkustin Jerusalemiin. Jerusalemissa kudoin vyömäisen rinkulan, johon laskin kaupungissa käveltyjen askeleiden määriä. Voi ajatella, että askeleet kaupungilla olivat kudontalaitteen ”polkuset” jaloille, joita ajan ja matkan päästä keräsin lähemmäksi toisiaan. Näyttelyprosessin aikana aloitin myös kävelyt havunneuloja kanssa, ja joiden avulla saatoin merkitä askeleitani ja muutosta matkalla.

Helsingissä Kuvan keväessä kävelin Jerusalemin vyön kanssa näyttelytilaan, jonne asetin toisen kasan havuja. Näyttelyssä oli esillä myös virkattu astia, johon olin laskenut (virkaten) erään sähköpostiketjun sanoja. Virkkasin vanhasta tyynynpäällisestä pureskelluille havuille alustan, jonka laskin lopun purettavan kankaan päälle. Helsingissä valmistin villasta vielä yhden teoksen, joka tuli esille Vilnaan

Kolmen näyttelyn prosessi on ollut minulle haastava ja opettavainen. Moni teoksia koskeva ajatus on jäsentynyt vasta julkisten esiintymisten jälkeen. On ollut mielenkiintoista pohtia töitani suhteessa työskentelyyni nyt myös siinä, mitä tämä kirjoitusprosessi on avannut.

Sisällys

Johdanto	4
Taiteellisia esikuvia ja työskentely nykyaiteen kontekstissa	5
Kävelystä käsitetaiteeseen	7
Työskentely kantamisen ja kiintymisen prosessina	8
Kävely ja kudonta	
Kävelystä ruumiillisena ja hengellisenä harjoituksena	13
Laskeminen, jakaminen ja erojen leikki	16
Kävely ja kudonta jäljen ajattelussa	19
Teokset ja näyttelyt	25
"Maateitse" – näyttely Turun raatihuoneen galleriassa	27
Teokset ja kävelyperformanssi	
Vilnan työskentelyprosessi	29
"Kiintymys, kantaminen, matka" – näyttely Exhibition laboratoryssa.	34
Näyttelyn kulku ja teokset	35
"Polku/ Takas" – näyttely Artifex textiles Galerijassa.	39
Lähtökohtia ja jälkimietteitä	41
"Maan uuma", "Valjastus"	41
"Jokikudonnat", "Yarning with in a cross"	44
Lopuksi	47

Johdanto

Tämä kirjoitus on osa opinnäytetyötäni, johon kuuluu vuonna 2018 esillä ollut kolmen näyttelyn teoskokonaisuus. Teosten lähtökohtana oli kävelyn ja kudonnan työskentelyprosessia käsittelevät kävelyperformanssit vaihto-opinnoissani Jerusalemissa ja Vilnassa vuosina 2016 – 2018. Kirjoituksessani avaan näkökohtia näyttelyiden tapahtumiin ja teosten syntyprosesseihin, työskentelyni taustoihin, nykytaiteen kontekstiin ja jäljen ajatteluun. Pohdin myös teosten merkityksiä työskentelyni prosessille kuluneen vuoden aikana.

Maisterivuosina kudonta ja erityisesti kudonta kangaspuilla tai puuhun sidottuun loimeen kiinnosti minua yhtenä erottamisen ja parsimisen muotona. Sana parsia kääntyy englanniksi ”parsing”, mikä viittaa kielitieteessä lauseen jäsentämiseen ja ohjelmointitekniikassa tiedon ja lauseen tarkempaan pilkkomiseen. Käsitellessäni parsimista tarkoittaa jonkun kudonnan tai kudoksen korjaamista ja päättelyä. Työskentelyni merkityksissä olen pohtinut myös toiseuden jäsentämisen problematiikkaa Jacques Derridan ja psykoanalyysin näkökulmista, joita käsitellen jonkin verran myös yhteydessä töihini.

Työskentelyni prosessissa minua kiinnostaa tehtävien järjestys, polun valmistelu ja pyrkimys johonkin rajaukseen. Kudonnassa ajattelen, että ”kuljen” loimien välejä pitäen niistä samalla jonkinlaista lukua. Kankaan kutomisen voi nähdä liittyvän alkuun ja loppuun, tapahtumiin rajatuissa tilanteissa, joissa voidaan tarkastella jonkin tilanteen muuttumista, yhteen punoutumista, aikaa, hitautta, laskemista, ajattelua, ja olemista yhteydessä johonkin. Kudonnan, kiinnittämisen ja ompelun töihin liittyy erilaisia kiinnostavia tekijöitä, kuten jännittäminen, paino, suunnat ja säännöt, myös jännityksen hellittäminen. Myös kävelijä tarvitsee kudoksiin tietyn jännityksen, jotta kävelyn liikettä voidaan ylläpitää. Kutomisen prosessiin liittyy ainakin kolme tärkeää tekijää ja vaihetta, joiden onnistuminen vaaditaan, jotta kudonnan työ voi valmistua. Näitä ovat alusta, johon loimi kiinnitetään, loimi- ja kudelanka, loimen laskeminen, kiinnittäminen, kudonta ja irrotus. Toisaalta esimerkiksi virkkauksessa jännitystä pidetään jatkuvana yllä asettumalla itse siksi ”kehukseksi” tai sen osaksi. Kudonnan vaiheita ovat loimen luominen, sen kiinnittäminen, kutominen ja kankaan irrotus.

Taustapolkuja

Taiteellisia esikuvia ja yhteyksiä nykyaiteen kontekstiin

Vuonna 2011 aloitin Taideopintoni Taidekoulu MAAssa, jossa kiinnostuin erityisesti Tero Nauhan ja Shinji Kankin performanssi-, kävely- ja äänikursseista. Sitä ennen olin tutustunut jonkin verran Juha Pekka Matias Laakkosen teoksiin, jotka kävelyn ja käsillä tekemisen aikaa vaativissa töissä innostivat minua ajattelemaan uudella tavalla taiteesta, suhteessa ruumiiseen ja liikkumiseen. Hänen työskentelynsä vaikutti yhtä aikaa luonnolliselta ja kiehtovalta, ja ajattelin, että jos taide voi olla tuollaista, haluaisin jotain samankaltaista. Hänen töistään kuullessaan jäi mieleeni erityisesti kävelyperformanssi Siperiassa Jakutskissa (2009), jossa hän käveli valmistamallaan poron-nahkakengillään kuudessa kuukaudessa matkan Jakutskista Helsinkiin.¹

Opiskeluni alkuvaiheissa kuvataideakatemiassa pari opettajaani luonnehti teosteni vaikutelmia jonnekin kuusikymmentäluvulle, ja ehkä tuolta ajalta huomaankin poimineeni mietiskeltävää². Olin asetellut jotakin työni osia suhteellisen järjestelmällisesti tilaan, ja toisaalta muodot itsessään saattoivat olla luonnonläheisiä ja muodoiltaan orgaanisia, epätarkkoja, esimerkiksi paperista tehdyt pallomaiset kappaleet. Muistan kuulleen viittauksen Eva Hessen (1936) johonkin työhön, jonka työskentelyyn palasin keväällä hieman tarkemmin, ja vaikka en aivan samanlaisia materiaaleja ole käyttänyt, niin jossain toistossa sekä muodoissa voi olla tuttua. Samalla ajattelin, että helposti jotain tunkkaista ja vanhahtavaa meinaa teosteni kautta paljastua, ja tuntuu siltä, että toiston ja työskentelyn kautta paljastuu liikkumisen määrä tai puute. Materiaalin ajoittainen vanhuus voi johtua siitäkin, että olen käyttänyt teoksissani usein jotain paikasta löydettyä – jotain, joka voi olla viime vuosisadalla alkuun työstetty. Ehkei ole sattumaa, että olen löytänyt itseäni paikoista, joissa olen rakentanut jotain aikaan jätettyä, ja että miksi on tuntunut siltä, että on ollut aika hajottaa näitä materiaaleja yhä tarkemmin.

Tekemiseni lähtökohdissa voi nähdä yhtymäkohtia ajatukseen, toisaalta siitä kumpuavaan tilalliseen estetiikkaan ja paikkasidonaisuuteen, mikä alkoi näkyä myös ”1960-luvun” minimalismista kasvaneessa prosessin ja variaation kokeiluissa. Kiinnostus primitiivisyyteen ja itsen erilaisiin puoliin ilmenee

¹ Walking from Yakutsk to Helsinki in 5,3 million steps, 2009. Laakkonen 2015, 40–43.

² (– toisaalta ei ihme, sillä esim. performanssi ja käsitetaide juontuvat suurin piirtein 1960-luvulta).

psykoanalyttisessä taiteen tulkinnassa ja merkitysten annossa, ja jossain määrin nuo aiheet ovat olleet esillä myös omissa viimeaikaisissa teoksissa. Voi myös olla, että enemmän vaikutelmat tällaisista motiiveista ovat tuoneet mieleen joitakin tiettyjä tekijöitä tai tekemisen tematiikkaa myös varhaisemmilta ajoilta.

Lopputyönäyttelyissäni olen pohtinut paljon kantamisen, matkustamisen ja kiintymisen aiheita. Keväällä kirjoittamassani esseessäni olen kirjoittanut työskentelyn lähtökohdista myös suhteessa psykoanalyysiin ja dekonstruktioon:

” Jos aloitan psykoanalyysistä, niin painetut halut tai repressio. Olen ajatellut, että kietomani teipistä, paperista ja muovista tehdyt erilaiset pyöreät muodot voidaan nähdä häiriön tai poispainetun näkökulmasta, mutta toisaalta myös jonkun käsitteellisen, viivyttämisen ja eron kautta tapahtuvana siirtymänä. Esimerkiksi juuri performansitaiteen merkityksiä ja ilmentymiä eriteltiin kirjassa näkökulmasta, jossa vaihtelevien positoiden, kuten villin ekspressiivisen ja toisaalta kätkeyn repressiivisen välillä muutos olomuodossa joko aktiivisena subjektina tai passiivisena objektina/ alistujana (merkitsijälle) voi olla jatkuvassa liikkeessä.”³

”Nyt ”kierittäminen” ja peittäminen on muuntunut enemmän jonkin henkilökohtaisen suojan hahmottumiseksi, joka lävistää ja jäsentää tekemistäni ja henkilökohtaisia rajojani selvemmin. Jos esimerkiksi ajattelen muutosta maisterin työn teoksiin, ajattelen, että kandidoissakin on ollut minulla kiinnostusta viipymiseen, yhden ilmaisua ja olemassaoloa, mutta joissakin tapauksissa ehkä toisen (puolen) kustannuksella.”

Itselläni suhteet oman tekemisen prosesseihin ovat olleet avoimia ja liikkeessä olevia, jolloin olen voinut vaihtaa näkökulmaa tai jäädä erilaisten tulkintojen välimatkoille ikään kuin sieltä käsin tarkastelemaan. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, ettei olisi hyvä tehdä itsellensä selvemmäksi erilaisten ajatusten ja rajojen (hajonnan) ääripäitä, ja tässä olen kokenut lopputyönäyttelyiden jälkeen suurinta muutosta. Erilaisten viipymisten kautta tuntuu, että myös uusia yhteyksiä ja pääsyjä liikkua syntyy eri asioiden välille. Niin kuin alue, jota voin tarkkailla, tarkentuisi paremmin suhteessa siihen, mitä jokin minussa etsii. Toisaalta ajatus jostain kirkaasta on kiinnostava. Vaikuttaa siltä, että läheystyessä jotain asiaa tai olemusta, se juuri kohti tullessa avartuu, ja enemmänkin avaa tapahtumakenttään asioita, jotka eivät kauempaa erottuneet. Niin kuin raja tai keskus todella koostuisi loputtomasti. Siksi minusta tuntuu, että on liikuttava usein kauas nähdäkseen jotain muuta palatessani. Varsinkin, jos siellä kauempana (kävelylläni), olen muuttanut jonkin merkitsevän materiaalisen osan sijaintia, avartuu mielessäni suhde tähän toiseen (merkitsevään), uudella tavalla.

Teoksissani ja tekemisessäni olen usein pohtinut kappaleiden ja myös tekstien välistä suhdetta juuri tästäkin syystä johtuen. En ole varma, kuinka tarkasti olen ymmärtänyt ranskalaisen Jacques Derridan kirjoituksia merkityksistä ja niiden jakautumisesta, mutta puhe dekonstruktioista ja jäljestä erojen leikinä on kiinnostanut minua jonkin aikaa, ja näitä ajatuksia olen taas viimeaikaisten kokemusten valossa miettinyt. Jonkinlainen kokemus sulkeumasta tai murros sinne erojen rakenteiden maailmaan ja niiden

³ Foster, Krauss, Bois, Buhloh 2004, 17–21

taakse⁴ on tapahtunut siinä mielessä, että kun olen etsinyt vastaavuutta joillekin ajatusten liikkeelle, niin ennenkokematonta ihmetystä on tullut matematiikan ajatusten äärellä. Ehkä ne juuri jatkavat jakamista yhä siitä mihin jotkin muut käsitteet kyllä jaetaan, mutta joiden väliset erilaiset tavat ja etäisyydet olla eivät ole samanaikaisesti niin näkyvällä tavalla suhteisiin asetettuja. Derridan ajatuksissa aistin jotain murtoluvullista erottautumisen liikettä, jossa kokonaisuutta voi loputtomasti hajottaa, lisätä tai kerrostaa. Ajattelen, että sekin, joka ehkä rakennettuna vastaa todellisuutta, tai sitä lähentyen jäljen ”eroissa” ei häivy vaan paljastaa ympäriltä jotain yhä uudelleen ja toisesta näkökulmasta. Tutulta kuulostaa myös ajatus tekstistä, joka painettaessa tuo aina jotain muuta tekstin tai alkuperäisen yhteyteen ja suhteessa marginaaliin.

Kävelystä käsitetaiteeseen

Nykytaiteessa kävely yhdistetään usein käsite- ja performanssitaiteen alueelle. Kävelyn rytmi muistuttaa virtaavaa kulkua, ja esimerkiksi varhaisen fluxuksen töissä kerrostui useita taidesuuntauksia arjessa elämisen mukaan. Minulle käveleminen merkitsee kokonaisvaltaista olemista liikkeessä, nautintoa siitä, kuinka voin erottaa erilaisia jaksoja kehossani ja kehoni rytmissä. Voisin myös tässä kirjoituksessa erotella tuon ”laskemisen” ajatuksen, mutta minulle nuo kaikki ovat tietystä mielessä vieruskäsitteitä, liki jotain samaa, rytmillisesti, merkityksien uurtamisessa, joita eroissaan rajaavat – vaikkakin hienoisella välillä. Kävelyn töissäni olen laskenut ja mitannut esimerkiksi etäisyyksiä kodin, koulun ja muiden alueiden välillä, joissa ajan, tilan ja kehon suhteiden hahmottamisen jakajana oli kävelyiden alussa myös runojen, fragmenttien ja muistiinpanojen kirjoittaminen näppäinpuhelimeen tai paperin paloille.

Elämän ja taiteen yhdistäminen ovat vahvasti läsnä performanssissa, jossa liike painottuu aikaan sitoutuvina tapahtumina. Performanssin erilaiset ja toisiinsa limittyvät lähtökohdat teon (action), tehtävän (task) ja rituaalin (ritual) näkökulmasta jäsentävät työskentelyn motivaatiota, merkityksiä ja tulkintoja. Myös käsillä tekemisessä jäsentävä idea ja ajatus on jatkuvasti ajallistumaan pyrkivä prosessi. Liikkeessä ideointia, tapahtumaan sijoittumista, konstruoidun objektin (tai rakennuksen), tai tämän objektin purkamista rekonstruoimista suhteessa paikkaan.⁵ Minua myös kiinnostaa se, kuinka erityisesti käsityöllinen tekeminen ja tarkkuus ovat yhteydessä käsitteen muodostumisessa, ja siinä kuinka, ajatus ja

⁴ Marraskuussa luin esseetä Ismo Nikanderin esseetä Merkitysten leikistä, (Nikander, Niin ja Näin, 1/19) Tätä liikettä eri viittausten tai vastakohtaparien välillä hän kuvailee jonkinlaisena murtumana kehästä, jossa pyöritään (lähestyen jotakin toista), ja jonka toistuessa saadaan mahdollisesti aikaan jonkinlaista siirtymää ja eroa (difference). Kuten myös Derrida esseessään ”Rakenne, leikki ja merkitys” (Derrida, Niin & Näin, 1/19) kirjoittaa, voidaan näkökulma valittavasta tulkinnasta nähdä liikkuvana, pyörivänä, ei vastakkaisena, mutta sen havaitsemisena, että tällaista liikettä on.

⁵ Täytyy sanoa, että tämän Bern and Hilla Bechersiä käsittelevästä osuudesta nautin, kuten myös teoksista Cooling Towers, 1993, Eight views of a house, 1962-71.

käsityön prosessi punoutuvat keskenään yhdeksi ja erilleen, jolloin laskuharjoitukset toimivat molempiin suuntiin.

Ehkä monimerkityksisissä prosesseissa toistetut harjoitukset voivat virrata tavalla, jossa leikillisuus tekee eroa myös siihen, joka saa jäädä kokonaisprosessin suojiin. Tämä ajatus pompahti esiin lukiessani Richard Longin työstä, "A Line Made by Walking", 1967, jossa on jotain vakavaa ja leikillistä yhtä aikaa. Kävelyn merkityksiä taiteessa voi ajatella poliittisina, poeettisina, humoristisina, sosiaalisina, tilallisina tai konseptuaalisina eleinä – ja kaikkea näiden väliltä. Riippuen tilanteesta "henkilökohtaisuus" voi rajautua edellä mainituissa näkökulmista hyvin eritavoin.

Yhtenä Richard Longin myöhemmistä töistä on jäänyt mieleeni teos, jossa hän on poiminut kiven rannalta ja kävellyt sen kanssa kilometrien matkan toiselle rannalle ja jättänyt kiven sinne. Teoksista esille on saattanut jäädä tai tulla tuoduksi jokin näistä kantamisen ja siirtämisen osista, sekä kirjoitettu teksti esim.

kehystettynä. Tässä yhteydessä ajattelen myös Juha Pekka Matias Laakkosen kävelyteosta (Following, 2016) kuuden päivän ja yön mittaisesta askeleiden laskemisesta ympyrässä, jossa Laakkonen on jokaisella ottamallaan askeleella koskenut punotun (seppeleen) ruusuketta, tai sen pohjaa, niin että kun näitä rinkejä on kolme, on voitu laskea kierrokset ja kierrostenkin kierros. Sen jälkeen hän on kävellyt saman matkan siihen suuntaan, johon on ympyrässä pysähtynyt, ja poiminut kengiätään ne kivet, jotka toisella matkalla sinne hyppäsivät.⁶ Hänen töissään minua kiinnostaa erityisesti tämä matemaattinen puoli materiaalista ja paikasta lähtien. Laakkosen työt, ja kuten esimerkiksi Bruce Naumanin, Slow angle walk, 1966, näyttävät sisä- tai ulkotilassa tapahtuvana kävelynä, askelmina ja toistuvana liikehdintänä, mikä muistuttaa myös tanssia.

Työskentely kantamisen ja kiintymisen prosessina

"Kokemus jossain paikassa ja paikkaan ulottuvassa tiivistyvässä jäljessä, joka avaa tilan ja myötätunnon, hienontuu jokin liikkeessä koettu vuorovaikutus havaintoineen. Aluksi paikka avaa havainnot, havainnot eron olleesta, ollut sen, jonka kanssa vielä lähden liikkeelle jättäessäni siitä erosta itsestäänkin jäljen, hetken verran tavalla, jossa saan kokea toimivan toiston, ennen kuin nämä tapahtuvat vielä imeytyvät merkitsijään, ikään kuin tilanteen katoamiseen ja uusiin tuplaantumisen/ tai jäännöksen kokemuksiin. Toisaalta Klimtin ja Schielen herkän viivan eksperssionismi ja "Excrement". kasvaa ulos, laskea ulos, jakaa, jäännös, tai jätös johdattelee jälleen alkuperien äärelle ja aikaa kuluu erojen ja samankaltaisuuksien loputtomiin löydöksiin ja juuriin." toukokuu, 2019

⁶ (Following, 2016) <http://www.kindvall.net/juha-pekka-matias-laakkonen/>

Foster, Krauss, Bois, ja Buchloh, (2004) luonnehtivat prosessitaidetta laajentuvana, rytmillisesti toistuvana, hengityksen ja sykkeen kaltaisena liikkeenä, jossa ehkä minimaalisesta ja rajatusta lähtökohdasta tietty tunne, ajatus ja rytmillinen muunnos jatkavat alkuperäistä ideaa. Tällainen verkkomaisuus voi vaihdella työstä riippuen. Jos ajatellaan merkityseroa konseptin tai estetiikan välillä – välillä ne näyttävät eriytyvän niin, että kun olen tehnyt kudontoja esimerkiksi ilman joitain laskuharjoituksia, painottuu ehkä orgaaninen rytmi ja muoto itsessään vahvemmin. Silloin onkin saattanut olla niin, että matkalla johonkin paikasta lähtevään rajaukseen, välimatkalla avautuu jotain muuta, myös aikaan liittyvien harjoitusten kautta. En kuitenkaan välttämättä laske näitä johonkin määrättyyn teokseen, vaan ne enemmänkin laskeutuvat (minuun, tilaan tai johonkin vastassa olevaan materiaaliin) sen mukaan, kuinka näiden äärelle asetun.

Oman työskentelyni suhteen ajattelen, että ensin minulla on jotain yleisempää liikettä tai rytmiä, jotain arkaaista tai eriytymätöntäkin, niin kuin vyyhti lankoja, joita tulisi pitää vuoroin jännittävässä ja löyhemmässä liikkeessä. Sen mukaan millainen ruumis tai millaiset jäsenet ovat tähän tekemiseen yhteydessä, alkaa rytmisissä erottua jotain ruumiissa kantavaa. Jos mietin esimerkiksi Jerusalemin kävelyiden kudontavyötäni, sen merkitys muuttuu sen mukaan, mihin (paikkaan) se on asetettu, tai missä sen on kerrottu olevan jotain hetkeä ennen ja/tai mitä sen kanssa on laskettu tai kävelty. Yhtenä kappaleena tai osana kokonaisuutta kudonta, iho, tai kudot voi pitää sisällään mahdollisuuden merkitä useita eri asioita juuri sen mukaan, kuinka ne jäsentyvät tilassa/ ruumiin keskinäisissä suhteissa.

Kantamisen yhteys työskentelyyn tulee näkyville siinä, mikä ”kannetaan” esille, sekä siihen, kuinka jokin voi tulla kerätyksi ja liikutetuksi kaupungista kaupunkiin tai näyttelytilasta toiseen. Työstettävät materiaalit eivät kävele, vaan muutoksessa on aina jokin ”liikuttaja” mukana. Toisaalta kantavuus tulee koetuksi vuorovaikutuksessa maahan, ja ne kudotut askeleet tavallaan vyöttävät minut kantoonsa. Sanojen yhteyksissä innostun usein matematiikankin ajatuksista ja muutos, liike ja virta ovat paljon näiden kantamis-, kävely - ja laskemisajatusten takana. Työskentelyn ja liikkumisen yhteyden rituaaleihin tai reviirien merkitsemiseen fyysisesti voi nähdä myös tietynlaisina ”geometrisen rituaaleina”, eräinä laskemisen varhaisina muotoina pariutumisessa, hedelmällisyydessä, kaksikantaisuudessa, siirtymissä, kuolemassa ja syntymässä. Kokemukseni kävelyiden (yhdessä) alussa 2015 voi nähdä siirtymisen rituaalina, mutta toisaalta yksinkertaisena aikojen soittamiseen liittyvänä teoksina tiettyine sääntöineen, jonka keskellä ompelutyö ”Mahdollinen vastaanottaja” alkoi valmistua. Tällöin työskentelyssä korostui tarve viedä jotain johonkin ja ”odottaa” sen siirtymistä aikana, jona laskettuja aikoja kävelin ja soitin.⁷

⁷ Näyttelyssä oli sääntö ja ohje näyttelynkävijöille: ”Laske vettä tiberin joesta niin laulan sinulle illan suussa laulun”. Tarkemmin ohjeistuksessa oli laskea hanasta vettä (ja sulkea tietysti) sekä merkitä aika seinällä olevalle paperille. Vesi tuli Rooman joesta löydetystä bambun varresta. Vedet laskettiin keskeneräiseen astiaan, josta vesi lainehti lattialle. Ne mitkä astia kanto, lopulta join. Minun tehtäväni oli soittaa ja kävellä ajat, joihin vesiä ei oltu laskettu.

”Kun minulta kysytään kantamisen merkityksestä, tulee mieleeni valokuva itsestäni pienenä tyttönä jossain leikissä portailla istumassa ja pitämässä jotain eväskorin näköistä laatikkoa sylissäni. Oman korin hallitseminen ja jokin rajoihin liittyvä asia. Niin kuin auto, jota yrittää hallita. Voima, suunta ja päättäväisyys. Tässä kohdassa mieleeni tulee myös viime kesänä tekemäni teokset Ranskassa, joita ajattelin siivilöiksi, suojiiksi tai kalastuskoreiksi.

Kantamisen sanaan ja kokemukseen liittyy paljon, sylissä kantaminen, mukana pitäminen, tärkeäksi kokeminen, merkityksen luominen, kuljettaminen, suuntaaminen johonkin, luottaminen, vastuun ottaminen ja osallistuminen, tukeminen, huolehtiminen, huolen laskeminen (pois) jos kannettavaa lastia vähentää, tai tekee siihen eroa. Matkalla olo, nostaminen, arvokkuus, omistaminen, hallitseminen, luovuttaminen, vuorottelu. Ihminen ja ruumis itsensä ja olemisensa kotina.”

Maaliskuu, 2019.

Kantamista olen ajatellut myös oman lapseuden kohtaamisena ja ehkä joidenkin vaikeiden asioiden kiinni- ja irti päästämisenä, mutta taas suhteessa rukoukseenkin ja jonkin näkymättömän näkyväksi tekemiseen. Tuntuu, että hyvät asiat ja muutos ovat vaikeita, ja koen, että teoksillani ja oman kävelyn etsinnällä on ollut vahva henkilökohtainen merkitys. Tietenkin voi ajatella lapsuuden ja lapseuden kantamista myös edessä olevana tapahtumana, ja kävelyn työskentelyssäni on siten henkilökohtaisten merkitysten pitkällekin ulottuva ajatuksiin saattaminen ja kerääminen. Niin kuin keväisellä kirjoittamisen kurssilla tuli puheeksi, laskemisen kautta, mitä kaikkea se onkaan, teen näkyväksi myös omia toiveita. Näin valmistan itseäni siihen, johon askelten kautta pyrin itseäni erottamaan. Kävelyn ja muuhun työskentelyyni liittyy paljon luopumisen tematiikkaa. Samalla näiden osittain hullulta tuntuvien tekojen kautta rajautuu itselleni näkyväksi jotain ihan ns. normaalia.

Teokset ovat omia itsejään ja muuttuvat suhteissa tilanteisiin, mutta minulle myös suhteessa kokemuksiini niiden prosesseissa. Materiaaleilla on kuitenkin ikään kuin oma tahto, ja pyrin vastaamaan niiden ominaispiirteisiin ja kykyyn olla muutoksessa. Minulla on kokemus, että kun vietän aikaa jonkin materiaalin kanssa, se kutsuu minua tietynlaiseen työskentelyyn. Tällä tarkoitan sitä, että kun teoksissa on monia erilaisia tasoja, ja katson niitä itse, niin näen kyllä tiettyjä asioita, kuten ajatuksia työstää joitakin henkilökohtaiseen elämään liittyviä kysymyksiä, mutta toisaalta kiinnostus ja ”työ” itsessään lähtee jakautumaan yhteisestä olemisen paikasta, josta käsin kannatteleme sekä toisen että omaa jälkien kerrostumaa.

Se, mikä valikoituu työskentelyyni, on punoutunut monista syistä johtuen, jatkumona tai monien osien vaikutuksena molempien materiaalien osalta. Siksi myös mikä tahansa (ehkä elävän/kuolleen välisessä muutosliikkeessä tai toisaalta pysyvyydessä) on kiinnostavaa, koska sillä, mitä ikinä jokin onkaan, on aina jokin vastaavuus suhteessa omaan muutoskykyyni tai pysyvyyteeni. Tällöin työskentely avaa aina mahdollisuuden sille olemisen (ja kuoleman/ muutoksen) prosessille, johon tämä ”minkä tahansa” suuntaa.

Rukousta ajattelen myös kantamisena, ja jokin omankaltainen oleminen siinä välittyy työskentelyn kokemuksissa.

Crafting is part of the knowledge-entanglement, and I see it as something to value and respect, perhaps to root oneself in language and words as well.” July, 2019, Treignac⁸

Erilaiset rakenteet, jotka toiston kautta vahvistuvat, puhuvat omalla tavallaan. Eva Hessen teosten lähtökohtia kuvaillaan minimalistisina oletuksina, jotka jatkuvat sarjamaisina kokeiluina ja niin myös tuovat esiin jotain eroja, sekä yhteyksiä tunteisiin, haluihin, muistoihin ja johonkin näiden rivien ja muutosten väleihin. Samalla oletuksia naisena olemisen tavoista, ja esim. vastaanottaja/tekijä asemaa pohditaan. Barbara Krugerin mukaan sukupuolen viitekehystä viesti kahden navan välillä on oletukseltaan neutraali, mutta käytännössä ”vastaanottaja” ja ”lähettäjä” sisältävät sukupuoleen liittyviä odotuksia. Tätä tematiikka olen käsitellyt myös Mahdollinen vastaanottaja teoksessa, joka kätkeytyi yön sisälle, myös toisaalta tehden näitä oletuksia itselleni näkyväksi. Itse olen teosteni kautta pohtinut näiden vaihtelevien merkityksien suhteita toisiinsa myös kielellisesti.⁹

Jo lapsena minulla oli kävelymietintätaipumus ja muistan, kuinka ollessani neljä pyörin neliskulmaista mattoa ympäri, kun olimme lähdössä pidemmäksi ajaksi Suomesta Saksaan. Kiinnostus luovaan prosessiin kasvoi opiskellessani varhaiskasvatusta ja taidepedagogiikkaa, ja vuonna 2010, vuotta ennen kuin aloitin opiskelun Taidekoulu MAAssa, valmistuin kasvatustieteen kandidaatiksi Helsingin yliopistosta. Tein opinnäytetyönäni tutkielman alle 3-vuotiaiden leikin merkityksestä varhaiskasvatuksessa, sekä aikuisten osallistumisesta leikkiin. Leikissä innostuin taidepedagogiikan ja -filosofian luennoilla venäläisen sosiaalipsykologin Lev Vygotskin ajatuksista lähikehityksen vyöhykkeestä, joka nyt muistuttaa minua omista lähikehityksen vöistä.¹⁰

Toisaalta nyt, kun olen viime aikoina lukenut jonkin verran Derridan kirjoituksia psykoanalyysista nimenomaan jäljenajatteluun liittyen, lisäävät nuokin ajatukset paikkojen toisiinsa kirjautumista eri ajoissa kerrostuvissa kudoksissa.¹¹ Joskus minua kiinnosti myös taide- ja leikkiterapeutin työ ja voi ajatella, että syöksyin leikin maailmaan itse ja varhaiskasvattamaan omaa lapseuttani sisälläni.

⁸ (Localized Temporalities – Cutting together apart – residenssiprojektin haastattelusta Treignac Projētissa) <http://treignacprojet.org/artistsprogram/2019/LocalisedTemporalities/LocalisedTemporalitiesText.html>

⁹ Foster, Krauss, Bois, ja Buchloh, 2004, s. 48.

¹⁰ Venäläisen psykologin Lev Vygotskin kulttuurihistoriallisessa oppimisen kontekstissa keskeistä oppimisen aluetta kutsuttiin ”Lähikehityksen vyöhykkeeksi”, jossa leikki, harjoittelu ja uuden asian hallitseminen tapahtuivat ensin osaavamman aikuisen tai lapsen kanssa, ennen kuin taito sisäistyi psyykkiseksi kantokyvyksi. Leikkiä Vygotsky piti myös yhtenä lähikehityksen vyöhykkeenä. ”Sen minkä lapsi osasi avustettuna tänään, hän osasi huomenna itsenäisesti” (Vygotsky, L.S, Mind in Society, 1978.)

¹¹ Derrida 2003 (1967).

Tällä viikolla, tätä työtä kirjoittaessani olen myös havahtunut moneen seikkaan koskien tekemistäni, mikä on tietenkin hyvä asia. Esimerkiksi laskemisen prosesseissa en välttämättä ole nähnyt, että idea olisi useissakaan teoksissa vielä eriytynyt tietystä harjoittelun tai kokeilun muodosta ”koetelluksi”, mutta nyt lukiessani talven aikana Derridan tekstit ”Vaarallinen täydennys” sekä ”Freud ja kirjoituksen näyttämö”¹², voin halutessani nähdä hausalla tavalla analogian niihin ”laadullisiin” ja ”määrällisiin” prosesseihin, joita lopputöitteni kanssa olen tutkinut.

Olen myös pähkäillyt sitä, kuinka erotan nuo ”kudonnat”, joista puhun tuonnempana kahtena tai kolmena kudontana suhteessa ”laskettuihin kudontoihin” (Kuten Jerusalemin vyöhön). Jokin sai minut ajattelemaan niin, että nuo Vilnassa kutomani prosessin osat vastaavat enemmänkin sitä ruumiillista ”yhtä” askelta, tai jotain sitä ennen, ruumiin kykyä ja halua vastaanottaa ruumiin paino, ja sen jakautuminen keskivartalon ja raajojen varaan, mikä ylipäänsä mahdollistaa astujan ja astutun välisen vuorovaikutuksen.

A Sieve, 2019, Treignac.

¹² Derrida 2003 (1967).

Kävelystä ja kudonnasta ruumiillisina ja hengellisinä harjoituksina

Kävelyn liikettä voi ajatella suhteessa kudelman ylityksiin ja alituksiin, jossa vasta ylä- ja alamäet sitovat loimen ja tekevät siitä kantavan. Onko myös niin, että kun jatkan seuraavalla kävelylläni vaativimmissa olosuhteisessa tai laskennoissa, ajatukseni etsivät sitä ”ensikokemusta” kvantiteettien vastustamisen virrassa? Keskeinen aihe työskentelyssäni on kysymys tuohon muutokseen tarvittavan vastuksen määrästä, sen kohtaamisen kivusta (eli oman vastustuksen ja rajojen nousemisen kautta) syntyneestä polusta. Työskentelyprosessilla kävelyineen ja materiaalisine työstöineen on kosketus henkilökohtaiseen elämäni, jossa samaan aikaan henkilökohtaisen ajatuksen kulku merkityksineen tiivistyy minulle itselleni jonkin valmistuvan ”kankaan” pohjana. Tällä en kuitenkaan tarkoita sitä, että tapahtumilla ei olisi ennalta tarkoitettua ajatusta (esitystilanteessa), vaikka se mitä ilmeisemmin on yhteydessä taiteilijan valmiuteen työstää merkityksiä useassa kerroksessa. Siksi näen jälkepäin tiettyjä tapahtumia mahdollisuuksina, josta en ole itse osannut kuitenkaan aina ”juoda”.

Kirjassa ”Kävelyn filosofiaa”¹³ Groos puhuu kävelystä fyysisenä irrottautumisena, joka voimistuu monen kävelypäivän jälkeen. Eräs mieleen jäänyt kävelyn lähtökohta kirjan alkusivuilla on Nietzchen ajatus kävelystä työn tekemisen perustekijänä. Koen myös kiinnostavaksi ajatuksen kävelystä, joka kääntää työhön, ja kävelystä, joka kääntää siitä pois. Nämä suunnat vaihtelevat myös omassa kävelyn työskentelyssäni. Kokemusten kuvauksista korkealla ja vuorten notkoissa hyppelystä (tietynlaisen musiikin rytmiin) tulee mieleen, että jossain määrin itsekin olen nähnyt tällaisen olemisen jo osana ”työtä”. Varsinkin pitkä ja toistuva kävely, on aina jonkun muun tilanteen jättämistä, tarvetta antautua kokonaisvaltaisesti.

Kävelyä ja kudontaa yhdistää molempia tietty kiinnittymisen, irtoamisen ja kestävyuden prosessi. Pitkäkestoisessa työskentelyssä kävelypäivä rajaa – ja rajautuu sen mukaan, missä syödään tai levätään. Joidenkin sääntöjen rajaamissa tehtävissä olen nauttinut hetkistä ja matkasta, jossa jonkun aikaa tietää varmemmin määränpään ja ajan, ilman vapautta liian moniin vaihtoehtoihin. Esimerkiksi hankalissa oloissa täytyy miettiä mihin ja milloin voi asettua pitämään taukoa, kun taukopaikka olisi hyvä löytyä joen keskeltä, tai kun esim. Treignacin teoksessa en saanut ottaa tunteihin kuin muutaman askeleen kuivalla maalla. Silloin on myös hauska huomata millaiset mahdollisuudet milläkin tavaralla on kulkea mukana, ja kuinka kaikki vastaantuleva tähän toisaalta vaikuttaa.

Ajallinen ja monikerroksinen on myös Laakkosen teos Estrapada, 2014, jossa hän useamman kerran ja eri tavoin liikkuen on kulkenut tietyn matkan eri alueiden välillä kutoakseen kankaan alueiden villasta.

¹³ Groos 2015.

Laakkonen, joka on toistanut teoksissaan pitkällisiä ja osin fyysisesti raskaita vaihteita, myös hengellisen kokemuksen odotuksessa, on teoksineen vaikuttanut suuresti kudonnan ja kävelyn töihini.¹⁴

Näyttelyni aikana tutustuin jonkin verran myös ohjaajani Niran Baibulatin kävelyn teoksiin, joissa on yhdistetty kudontaa ja kävelyä. Eräässä työssään Baibulat on mitannut matkaa tietyn eräiden puiden välillä, ja neulonut matkan merkiten näiden puiden väliset etäisyydet oman ruumiinsa mittaan puettavaksi puvuksi värien erolla. Hänen työnsä liittyvät kiinnostavalla tavalla perhesuhteisiin, kielen ja viestin välittymiseen ruumiillisessa liikkeessä. Kun kävelyn liike liittyy hengitykseen, hengitys rytmiin ja rytmi ruumiin askeliin, voi ajatella, että sydän etsii tiettyä ruumiilleen sopivaa rytmiä, joka taas pitää sydäntä mieluisassa rytmissä¹⁵. Korkeuksien vaihtelu on myös kiinnostava seikka ja esimerkiksi Jerusalemissa kävely poikkesi aika paljon kävelystä jossain lähempänä meren pintaa alkukorkeuden ollessa yli 800 m.

Itsensä rohkaiseminen kävelyn aikana muistuttaa jotain lempeää yhteyttä laskemiseen, tässä kuljen numeroineni. Kävelyn voi nähdä uskona maan (ja itsensä) kantokykyyn, jota jokainen askel(pari) todistaa¹⁶. Esimerkiksi kesällä 2019, kun laskin askeleitani ja kilometrejä joessa kävellessäni, sain kokea kestävätkö sen reumat, maa veden alla, kivetys, entä löytyykö kieleke, jota vasten saan painoni onnistuneesti siirtymään. Entä löytyykö ruumissani kesto, tasapaino, kieleke, usko, tähän maahan? Hieno on ajatus myös siitä, että pohjimmiltaan toivo ei halua tietää mitään, se uskoo. Kävelyä voi ajatella kokonaisvaltaisena olemisen, tuntemisen ja jäljen jättämisenä. Oman liikkuvan voiman ja virtausten yhtenevyyden voi aistia säteilyinä maan, ruumiin ja veden yhteydessä.¹⁷

Kävelyn töihini liittyy myös tietty ”hengellinen” ulottuvuus, joihin rukous punoutuu osaksi. On vaikea erottaa ruumiillinen ja aistittavissa oleva kokemus hengellisestä, mutta rituaalin kaltainen harjoitus sallii nämä molemmat siellä erojen ja siirtymän leikissä. Matka pyhiinvaelluksena voi tarkoittaa monenlaisiakin asioita, mutta ainakin sitä, että matkasta tulee yhtä tärkeä osa, kuin saapumisesta. Vaellukseen, jossa on määränpää – vaikka se ei vastaisikaan ensimmäistä ajatusta – liittyy odotus tulevasta ja matkalla olon kotoisuus, mikä taiteessa voi vertautua prosessin ja valmiuden väliseen jännitteeseen. ”Pyhiinvaeltajan ruumis on kuin purettava varuspakkaus, jonka sisätilan kokemus voi muuttua yöpymispaikaksi, jossa aamuisin patja nostetaan matkalle.” Tästä näkökulmasta voi ajatella etsintää pysyvään liikkeeseen myös näyttelyn jälkeisten muuton ja itseni alas laskemisen ajatuksissa.

”Tavallaan koko tämä homma liittyy itseni vähentämiseen, mikä on kuitenkin aika vaikeaa, koska uudessa paikassa näkee aina liian, jota ei aikaisemmin ole nähnyt. Silti ja siksi liikaan on luotava myös

¹⁴ Laakkonen 2015, 10-15.

¹⁵ Groos 2015, 73.

¹⁶ Groos 2015, 115– 117.

¹⁷ Groos 2015, 123.

lempeä suhde. Ei näytä olevan huolta, että sen kokonaan menettäisi. Jos elän, niin liika seuraa hanakasti.”

Pyhiinvaeltaja, jonka sisäistä muodonmuutoksen ihannetta verrataan lähteeseen tai jokeen, upottautuu, jotta voisi nousta siitä puhdistuneena. Itämainen rituaali, jossa pyhiä paikkoja kierretään, niin, että jotain ”suljetaan” tai silmukoidaan, tulee osaksi kävelijää, kun noustaan vuorelle – laskeudutaan sieltä alas ja peseydytään vaikkapa järvessä.¹⁸ Toisaalta kiertämisen voi nähdä yhteydessä laskemiseen, sillä juuri siten jotain voidaan ”laskea” myös epäsuorasti ikään kuin paimenena tokkajoukkoa joko kävellen tai juosten kiertäen. (vrt. myöhemmin suoran laskemisen vaarat). Ranskassa joen varrella koin myös sitä ennenaikaista iloa, kun kuvittelin jo ohittaneeni tietyn joen mutkan, vaikka todellisuudessa paikka ei ollut edes seuraava, vaan ehkä toinen tai kolmas. Tällöin en keskittynyt kuin vain lähietäisyydellä liikkumaan ja ajattelemaan, että olemalla läsnä hankalissakin tilanteissa, matka sisältää paljon enemmän (kevyttä ja raskasta), kuin mitä olin alkujaan kuvitellut. Silloin myös kokee, että kun kohde lopulta löytyy, on siitä jo matkalla täyttynyt¹⁹.

Kantokyvyn merkityksissä voi nähdä myös kävelyn, jossa kaikki välttämätön tapahtuu luonnossa.²⁰ Ulkona olossa on mahdollisuus ympäristöön kiinnittyvään toimintaan, jossa prosessi lähtee käyntiin paikasta käsin, jolloin rajoja ”toisen” ja sisäisen välillä muodostetaan jatkumona henkilökohtaisten merkitysten rajautuessa samassa. Kävely kokemuksena ei ole esittämistä, koska kyse on hetkistä, ja niiden täydentävästä jakautumisesta muutoksen ylläpitämiseksi. Kun työ laitetaan esille, kertyy siihen erilaisia merkityksiä konkreettisesta tilasta ja esitystilanteesta riippuen, matkasta tuon materiaalisien tapahtuman aikana, joka on muuttunut sen ”esilletuloon” asti.

Maaliskuussa kirjoitin siitä, kuinka pyrin kantamaan (tai kävelemään) tietyn ”muuttoni” viimeisen osan itse, ja tämä viimeinen tuntui olevan tiettyssä suhteessa jäljelle jäävään tilaan.²¹ Laskemisen ajattelu, jos eroja siksikin kutsuu, on osa luopumisen prosessissa, eräänlaista itseni paimentamista, jossa kerään matkaani muutokseen. Usein tietty ”tapahtumien” ketju erottaa minussa hetken ja jättäytymisen mahdollisuudet. En siis ajattele, että kudoks, tai kangas (teoksena) olisi jollakin tavalla suora kuva, ja siten dokumentaatio tapahtuneesta, vaan enemmänkin jokin jäännös ja ura punoutuneista eroista. Kantokyvyn näkökulmasta kävelyn voi siten nähdä liittyvän rajojen etsintään ja piirtymiseen ruumissa.

¹⁸ Groos 2015, 143–145.

¹⁹ Groos 2015, 148–149.

²⁰ Groos 2015, 155–156.

²¹ ”Oikeastaan en ole kokenut tätä näin voimakkaasti, tai ei ole ollut tilaisuutta muuttaa niin hitaasti. Tämä on myös ensimmäinen kerta, kun matkojen jälkeen ja tiettyjen polkujen yhdentymisen jälkeen ajattelu ja liike pääsevät leikkautumaan koko pituudeltaan johonkin vanhaan kantaan ja kannettavaan. Eli kyllä kokemus kantamisesta materiaalin massoihin liittyy ja sen pinta-alan laskemiseenkin, mitä omistaa ja hallitsee, ja mistä on vastuussa.”

Kävely on iloa, ja Aristoteleen ja Spinozan sanoin: ilo on ilmaisun seuralainen. Ilon kuvaus on osuvaa, se on jotain aktiivisempaa ja toistuvaa.²² Kävelyyn liittyy myös kestävyuden ajatus, jossa sen merkitykset ja siinä oleminen koetellaan niin fyysisesti kuin psyykkisesti.²³ Kävelyllä asioita voidaan liittää yhteyksiinsä, tai niin kuin itse kirjoitin ajattelun tunnelmista 2019, jolloin toistuva, samoihin muistoihin kävely lopulta moninkertaistaa yhteensattumat:

”Prosessi liittyy myös henkilökohtaiseen ja alimmana olleiden merkitysten yhdistämiseen matkalle. Eilen ei huoneissa ollut enää muuta kuin tämä hajoava massa seinien ympyröissä ja sulkeissa, sekä lattialla siten, että kudonnat ja erilaiset kankaat levittyivät viereiseen tyhjän huoneeseen ottamaan näitä rajoja vastaan ja sulkeutumaan. Suuri osa läpikäydyistä papereista on jaettu pusseihin, neljä viidestä nyt kellarissa.”

Maaliskuu 2019

Laskeminen, jakaminen ja erojen leikki

”Aivan viimeisenä jää jäljelle vain muutama numero ja merkintä, ja näiden yhdistelmä on ohje loppuhuvtelyyn, kävelyihin ja laskentoihin”

Maaliskuu, 2019

Laskemisen voi ajatella liittyvän rajattuun tapahtumaan hahmottaakseni paikan ajallista kulkua eräänlaisena koreografianakin. Keväällä 2012 osallistuin Labas – performanssitapahtumaan, jossa suunnittelin askeleitani ja rakentamieni kappaleiden heittoja suhteessa tilaan ja esitykseen. Tässä performanssissa heittelin erilaisia asioita seinään (Kiasma), kirjoitin toiseen (Stockmann), ja jatkoin kolmanteen (Espa). Päästessäni kuvataideakatemiaan kävin laajasti eriaiheisia kursseja ja luova prosessini oli kaikkea kirjoittamisen, maalaamisen, piirtämisen, performanssin ja kuvanveiston väliltä. Merkittävä jakso opinnoissa oli kandinäyttelyni (2014) kadulla, jonka toisessa päässä asuin 15-vuotiaaksi.

Kandinäyttelyn jälkeen keväällä 2015 innostuin uudelleen kävelyn ja laskemisen harjoituksista, kun pääsin matkustamaan Roomaan ja Berliiniin. Kirjoitin merkintöjä kännykkään, kävelin pitkiä kävelyitä palaten mielenkiintoisiin tapahtumapaikkoihin ja soitin valmistamillani kukkopilleillä pienempiä ja pidempiä jaksoja Helsinkiä ympäri. Samaan aikaan minun oli hieman vaikea hahmottaa sitä mikä työskentelyssäni oli henkilökohtaista prosessia ja/ tai osa jonkun rajatumman tapahtuman harjoittelua. Syksyllä kävin

²² Groos, 2015, 169.

²³ Groos, 2015, 174.

pigmenttikurssilla ja Gambiassa, josta tuli myös tärkeä matka työskentelyni suhteen, kun merkitsin askeleita myös seinälle piirtäen ja maalaten. Ryhmä antoi tilaa pohtia erilaisia taidekokemuksia lapsuudessa ja nuoruudessa, mikä rohkaisi kokemuksellisempaan työskentelyyn.

Kirjoituksen kanssa olen vaativa siinä mielessä, että se mistä puhun, tulisi olla kannettava edes jollain tavalla siinä, mihin tekemiseni sijoittuu nyt, ja toisaalta tapahtumiin, joista kirjoitan. Laskeminen ja kävely on jotain, jonka kanssa sallin, että näen muutoksen johonkin, mikä hetki sitten oli. Jos ajatellaan kävelijää muuttujana, tai eroa tekevänä jälkenä, on se sitä myös suhteessa johonkin, mikä ei sitä ole, tai mikä on sitä toisessa suhteessa.

kantaessani suuren osan muuttokuormastani väistöasuntooni, oli käsittämätöntä huomata, kuinka virheellisesti arvioin ajan ja askeleet, jotka tarvitsin tavaroiden kuljettamiseen – käsin. Sain hivenen lisäaikaa, mutta lopulta niin kuin moni asia tulee loppuun, aika kerta kaikkiaan sen asian kanssa loppui. Joka tapauksessa vähentämisen ajatus muistuttaa jäljen ja jäännöksen ajattelusta siinä mielessä, että materiaalisessa muutoksessa voi tutkiskella poisvetäytymisen ja jakamisen tapahtumaa, joita voidaan ajatella esimerkiksi myös alkulukujen kannalta²⁴.

Laskeminen näkyy tietyn jatkumon ja rajautumisen etsimisenä ruumiissa. Kävellessä olen nopeampi reagoimaan asioihin, jotka ovat minua lähellä ja joihin voin myös vaikuttaa. Pystyn myös löytämään ajatuksissani tiettyjä reittejä tehokkaammin, pysymään valmistettujen ”loimien” polulla, ryömimään ali ja kiipeämään yli, jossa myös kokemus arkielämän kutoutumisesta tulee osaksi.

Kiehtova kävelijä on myös Kant jokapäiväisillä reiteillään, jolta ei poikennut. Kantin elämässä kiinnostavaa on rutiinien selkeys ja järjestys. Kävely oli välttämätöntä, samoin syöminen. Kävelyyyn liittyvä hengittäminen nenän kautta oli tärkeää jokapäiväisen tunnin kävelyllään, jota seurasi jokapäiväinen ateria, joita oli yksi. Kantin tapauksessa pienillä kurinalaisuuksilla päästiin valtaviin saavutuksiin: ”Mahdottomaan päästään sillä, että itsepintaisesti toistetaan sitä, mikä on mahdollista.”²⁵

Perustekijät, joiden varaan jättäytyään kokonaan saavat arvonsa ja merkityksensä Derridan jäljen ajattelussa suhteessa toisiinsa. Derridalle ”perustekijä” olisi ehkä hieman vaivaannuttava sanana, mutta toisaalta se voisi hyvin asettua siihen hajoavaan leikkiin, täydennykseen, ja jäljen ajatteluun, jossa ”tekijyys” rakentuu paikasta käsin. Leikkimällä tuon sanan kanssa siitä saa ainakin super-, ja/tai pure-s-tekijän. Kun kävelen joessa pitkiä aikoja, ajattelen laskevani itseäni näiden alku – tai yhteisten tekijöiden varaan.

²⁴ Derbyshire, 2006.

²⁵ Groos, 2015, 176.

Kävelyn punoutumisen maahan ja laskemisen rytmiin voi nähdä myös lauluna. Psalmi ja muut paimenlaulut ovat syntyneet pitkälläkin kävelyillä usein vaeltavien kansojen keskellä²⁶. Laulut etenivät joissain vanhoissa yhteisöissä vuorottelevin vuoroin, jolloin kävelyn aaltoliikkeessä kuuli vuorottelevien vastausten heilurin. Yhden ainoan asian toistaminen ja virkkaaminen voi näkyä niin käveltynä askeleena, lauluna, tai sananmukaisesti virkkaamisena, kuten Maan uuma (2018) teoksessani. Tunisialainen taiteilijan, Sonia Kallelin työn Kabbous, (neulotun villaisen päähineen) voi taas tulkita eräänlaisena algoritmiin perustuvaa järjestyksenä, jossa kabbassas (kutoja) toistaa vanhaa neulomisen perinnettä, kuin laulua.²⁷ Ortodokseilla on ajatus tarkkaavaisuudesta, jossa mieli lasketaan lähemmäksi sydäntä, ja jossa sydämen toistuva rukous sivuuttaa vieraannuttavat asiat. ”Herra Jeesus Kristus, armahda minua syntistä”.²⁸

Neris-kudonta ja valmistautuminen Neris-joen varrelta kerättyjen askelten laskemiseksi Aurajoen ympäri, Raatihuoneen galleria, Turku, 2018.

²⁶ Groos 2015, 238–239.

²⁷ Coussonnet 2019, 110.

²⁸ Groos 2015, 242.

Kudonnat ja jäljen ajattelu

”Pohtiessani työskentelyäni on tullut mieleeni myös välittäjäaineet ja aivojen polut. Välillä tunnen, että minulla fyysisessä maailmassa tiettyjen harjoitusten kautta prosessoituu psyykinen vastaavuus aivoissa. Ajattelun prosessi on siis jollain tavalla fyysisesti näkyvä, ja muokkautuu tässä materiaalisessa prosessissa. Voi myös olla, että vain pysähdyn tapahtumiin ”ajattelemaan” niiden kulkua itsessään. Tällöin olen ikään kuin nostanut askeleitani lähemmäksi (päättä) ja sitten toisinkin päin.”

Kudontateosten jokainen osa ei liity kävelyssä erikseen laskettuihin prosesseihin, vaan kehollisuuteen ja merkitysten jäsentämiseen laajemmin. Teokset kuvaavat siten merkityksen ja olennaisen etsimisen prosessia (merkityksessä ja kehossa) itsessään. Lopputyöni teoksissani on ollut myös kyse siitä, kuinka reitti avautuu luontoon tai aineeseen, metsään tai puuhun ja varustaa tilan ja ajan käännettävyydellä. Näyttelyitteni ”kaupunkeja” voi siis ajatella joinakin keskuksina ja ryhminä, jotka ovat suhteessa toisiinsa useilla ajallisilla tasoilla, joiden prosesseissa olen kiinnostunut ajan vietosta ja se kulusta suhteessa itseensä. Myös sanaan kaupunki tai kylä (Villa) viitataan Henry Thoreaun tekstissä ”kulkemisena”, jossa joki on ollut usein keskeinen väylä. Sana ”Villa” sopii myös kävelyn ja kulkemisen ajattelun materiaalisissa valinnoissa, jossa ”kaupunkiin” viittaava, kutsuu sieltä ulos.²⁹

Raivatun polun metafora on mielestäni hyvä myös koskien Vilnan kudontoja, jossa asetuin tavallaan aikaa karkuun, kävelemään kuitenkin erilaisten luonnon kuitujen askelin – itseäni tiettyyn suuntaan tai luontoon, mutta enemmänkin maanalaisesti, ja sen läpi, pinnalle. Kun sitten ”luonto” otetaan takaisin ulos kannettavaksi, huomaan itse olevani kaupungin vanki, ennen kuin asetun siihen valmistamaani käytävään – sillä käytävähän on kuljettava. Ja nyt tässä kohdassa voi tulla huomionarvoiseksi se, että mitä saa tälle käytävälle mukaan.

Derridan ajattelussa alkuperäistä ei ole ilman derivaattaa, eli alkuperäinen paljastuu aina suhteessa tulevaan. Näin ajatellen Derrida ei sano, ettei alkuperäistä olisi, vaan että enemmänkin se rakentuu ja tulee nähdäksi vasta jälkikäteen, tapahtumien jakatuessa suhteessa toisiinsa. Voidaan myös kysyä, että ”häviääkö” kääntämisessä jotain alkuperäistä, joka ei olisi ensimmäisessä tekstissä käännettävissä, vai tekeekö se, mikä jälkikäteen jäsentyy suhteessa muuhun, ”ensimmäisestä” yhä enemmän ”ensimmäisen”.

³⁰ Jäljen ajattelussa Derrida kääntää merkitsijän merkityn yläpuolelle ja ikään kuin merkitsee ei-merkityn.

²⁹ Thoreau 2015 (1862)

³⁰ Derrida (Butler), 2016 (1967), x

Derrida merkitsee puheen ja näkee asiat ja ennen kaikkea *differáncen* jonakin itsestään erotettuna ja toisaalta laajennettuna. Mitä tulee dekonstruoivaan lukutapaan, hänen mukaansa Kantin ajatus kehyksestä ei ole riippumaton sisällöstä (Judgment) tai toisinpäin niin että taiteen sisältö seisoi omalla painollaan, vaan että kehys ulkopuolelta määrittää jotakin sisältönä olevaa. Luennossa ”The double session”, joista ensimmäinen sivu käsittelee Platonin teoriaa representaatiosta ja mimesiksestä, oikeaan alakulmaan Derrida on asettanut Mallarmeén tekstin käsittääkseni samasta aiheesta. Tällöin keskeiseksi kysymykseksi jää näiden puheiden välinen etäisyys ja tämän vaihtelun välille suunnistamaan jäävä suhtautuminen dislokaation synnyttämiin jännitteisiin ja hajaannukseen. Stéphane Mallarmé kuvaa jännitteen ja eron kokemisen tekstien välillä myös jonakin seksuaalisena, halkeaman ja raon käsittein. Nykyisyys rajataan sen kautta, mitä jokin asia ei ole, juuri erojen kautta. Ja tämä on se laskos, ero ja taite ”false appearance of the present”, jota Derrida kutsuu hymeksi (*l’hymen*) tai invaginaatioksi, ja jonka kautta kehysten tila ja olosuhteet kannetaan väitteen (vs. vaateen) sisälle, joka kääntyy itsessään kehykseksi – myös ulkopuolelle.³¹ (Vyön tai vaatteiden taittelut, tilan liikkeiden ja muutosten mukaan)

Ajattelen teoksia, taitoksia nyt myös Vilnan ja Jerusalemin kudontojen eroissa, joissa olen käsitellyt ei suoraan kävelyyn liittyvissä sisätilojen teoksissa, ja varmaan siinä suuremmassakin, tiettyä kääntymisen, viivyttämisen ja aikaan saatavan toistuvuutta ja analogioita ulko/sisätiloissa erilaisten kertautumisten, kaatumisten ja paineen vaihteluiden kokemuksissa. Invaginate: kääntyä sisäänpäin luoden pussimainen rakenne, tehdä pyöreä aukko, uusi tila. Taitella niin, että ulkopuolisesta tulee sisäpuolinen ja tai sisäpuolisesta ulkopuolinen, kuten gastrula, monisolainen alkio, malja-aste, alkusuoli ja -suu.

Voisin kuvitella, että tekstissä, kuten tekstiilissäkin, on löydettävissä jokin liike, joka osaltaan samanaikaisesti vastaa sen rakentumista ja sisältöjä suhteessa siihen, kuinka kudos on jäänyt ”esille” ja koetun piiriin ”luettavaksi”. Derrida vie ajatuksen nykyhetkestä siihen, kuinka mennyt ei ilmene sellaisenaan, vaan on aina kiertynyt ja kerrostunut, alkuperänkin alkuperä – siinä että näin tapahtuu.³² Kertautuminen tapahtuu tiettyssä mielessä silloin ”molempiin” suuntiin, kirjoituksen ja jäljen pulssina. Myös kutoessani töitä, kudoin usein myös ylhäältä alas, mikä ei ollut oikeaoppista, ainakaan jos kudontapuut olivat asetettu pystypäin. Tällöin kude ei varaa minkään päälle, vaan enemmänkin on laskeutumassa (myöhemmin) jonkun varassa, tai että nykyinen saa kantansa todella sekä tulevasta että menneestä käsin. Jerusalemin vyön, joka muistuttaa minua myös ”tähtivyyöstä”, voi ajatella siksikin joksikin keskeiseksi, sillä sen loppu jännittyi tavallaan omaan keskikohtaansa vyöksi vyöhön. Tässä mielessä myös ”kudontani” ovat suhteessa itseensä, mutta myös niihin rajoihin, jossa ne vielä muuttuvat, tai jollaisten yhteydessä ne jälkeen päin tulevat tai ovat tulleet asetetuksi. Itseäni ainakin helpottaa nyt nähdä työt myös vuoden jälkeisissä

³¹ Foster, Krauss, Bois, Buchloch, s. 40–48 (Poststructuralism and deconstruction)

³² Derrida, 2016 (1967), x

tapahtumissa ja näyttelyssä, jossa vesi liikkeessä niin ruumiillisesti kuin muissa materiaalisissa kokeiluissa tuli kohdatuksi joen syvyyden vaihtelussa.

Löysin Derridan ”Of Grammatology” – teoksen (De la grammatologie, 1967) tuoreen painoksen, ja sitä on ollut nyt viime hetkillä kiinnostava lukea. Kuten olen jo kudontojen ja askelten välisistä yhteyksistä puhunut, voisi yhtä hyvin puhua niistä jalkojen pohjista, ruumiin ja kudoksien (kangas)pohjista, jotka (vielä) vastaanottavat askeleen ja ovat astutut, tallatut, niin että ”ura” ja ”jälki” on jättänyt jälkensä jo ennenaikaisesti. Idea tekstistä ”tekstiilinä”, kielessä, ruumiissa, erossa, jäljessä ja täydennyksessä tuodaan esille juuri esseessä, jossa käsitellään jälkeä lykkäyksen ja täydennyksen suhteissa.³³ Täydentämisen yhteydessä Derrida puhuu epäluulosta niin sanottua ”täyttä puhetta” kohtaan, jossa puhuttelu sekä luvataan, että evätään, ja tämä kirjoituksen ja puheen välinen suhde on kiinnostanut minua esim. virkkaustyössäni, jossa olen jäljestäpäin ajatellut sanojani. Entä jos puhe, jonka Rousseau nostaa kirjoituksen yläpuolelle, on puhetta sellaisena kuin se olisi pitänyt olla, mihin asettuu esimerkiksi virkkaus tai kudontani käsityön ja käsittämisen yhteydessä, onko se kieltä tai jäsentämistä, puhetta ja kirjoitusta edeltävää vai jotain näiden rajoissa?³⁴ Aikamuoto elävässä keskustelussa on ongelmasta, (mutta myös hienoa), kun läsnäolo vetäytyy sanojen ottaen ja tauottaen hengityksen paikkaa. Puheen läsnäolo siis todellakin on enemmänkin siinä, mitä puheesta puuttuu, tai missä se ei tahdo vetäytyä, tai se, joka samalla jossain välillä haluaa vielä hengittää. Puhe on kiinnostava (täydennys) ylipäänsä suhteessa tilaan ja kontekstiin, kun se ei voi, tai ehdi ainakaan helposti olla tietoinen ympärillä vaikuttavista lähteistään.

Kirjoituksen (kudoksena) voi taas ajatella puheen läsnäolon palauttamisena, eli puheena itsessään³⁵ Puheen palauttaminen kirjoituksessa on paradoksaalinen piiloutuminen, jossa ajatuksiaan voi saada esiin. ”Leikkaus vieraantuneisuuteen” sallii uudelleen haltuunoton haavoittuvuuden, eikä korjaa, korvaa, tai paikkaa mitään ”alkuperäistä” ennalleen, sillä puhetta sellaisena, kuin se olisi pitänyt olla, ei vielä ollut.³⁶ Tällöin leikkautuminen juontaa juurensa aina tilanteesta, jossa kuitenkin voi nähdä ketjun ”täydentymistä” erilaisista kerrostumista käsin. Myös Stig Baumgartner tuo esiin ajatuksen virheestä tai kömpelyydestä, jossa läsnäolon ero koetaan vasta ruumiillisena havahtumisena johonkin havaittuun jälkeen³⁷. Tekstissään ”Viivan painovoimaa” Baumgartner puhuu ääriviivasta yhtenä useiden mahdollisten viivojen joukossa, mikä on kiinnostava ajatus myös suhteessa loimien ja kudelangon välisessä jännitteessä ja liikkeessä. Verrattuna piirtämisen jälkeen on kudokseksi niin kuin se itseään (elävänä mallina) hahmottava piirtäjän jälki, joka on kiinni ruumiinsa (tai kehon) viivoissa tähän vastassa olevaan itseensä. Varsinkin kokemus loimen kiinnittämisestä muistutti teosten tekemisessä piirtämisen liikettä ja jälkeä.

³³ Derrida 2016 (1967), 355–356.

³⁴ Derrida 2003 (1967), 27–28.

³⁵ Derrida 2003 (1967), 28.

³⁶ Derrida 2003 (1967), 31.

³⁷ Baumgartner 2014, 15–33.

Kudontojen (tekstiilin) irrotuksessa tai ”kudonnan kävelyssä” tulee ilmi haavoittuvuus aina kuolemaan saakka, jolloin myös läsnäolon halu saa tilaa. Kun taas tilaa ei halulle ole, ei ”tilannetta” läsnäolona ja täytenä osaa huomata.³⁸

Itseäni kiinnostaa myös ajatus representaation vaarasta, kun merkki tahtoo esiintyä itse asiana. Täydennyksen taas voi nähdä varamiehenä, joka pikemminkin pyrkii korvaamaan, ja se, mikä luonnostaan korvautuu, muuttaa, kasvattaa, on jotain, jonka voi halutessaan pitää osana itseään. Täydennyksen voi ajatella sekä suojelevan että vaarantavan erojen leikkiä. Täydentävien välitysten moninkertaistuksessa lykkäys johtuu välittömydestä, jossa kaikki alkaa välityksestä.³⁹

Vaikutuspiiristä (*orbis*) ja kiertoradasta (*orbita*) jäljitty polku, jossa sulkeuman sisäpuolelta ulkopuolelle liikutaan tiettyjen sääntöjen välillä. Jäljen voi nähdä muistina uurrettujen polkujen välillä ja / eroina voimien työskentelyssä. Tämän ajatuksen mukaan vastarinta on mahdollinen, jos voimien vastakkaisuus kestää ja toistuu alkuperäisesti, jolloin jälki olisi seuraus suuren kvantiteetin ainutkertaisesta läpikulusta. Kivutonta uurtamista ei ole, ja kipu jättää jälkeensä erityisen rikkaita uraumia. ”Erojen ajattelu ei voi luopua tilallisesta jäsentämisestä, eikä hyväksyä tavallista representaatiota tilallistumisesta ” Erojen ajattelun voi nähdä psyyken ominaisuutena, jossa kvantiteetti muuttuu *psykheksi* ja *memeksi* pikemminkin erojen kuin täyteyksien kautta. Perustamalla uraumia neuronijärjestelmä ainakin jossain määrin välttää täyttymisen, kvantiteetilla varautumisen. Erotettu kvantiteettivarasto ”primaarimassasta” voi moninkertaistaa läpäisemättömät kvantiteetit, joiden tehtävä taas on suojella primaareja prosesseja kuormittumiselta.⁴⁰ Jäännöksen tai ”käännöksen” kannettavaksi jää tällöin tulkinnan koko paino tiedostamattomien välisessä kommunikaatiossa.⁴¹

Psyykkiset muodosteet eivät paikannu elimiin vaan niiden väleihin. Epäjatkuva ajan käsite, joka ilmenee kirjoituksen jaksottaisuutena mahdollistaa tilallistumisen kokemuksen ja läsnäolevan merkityn uudelleen muodostamisen ja transsendentaalisen eron häivyttämisen eroksi itsessään. Kirjoitus liittyy ns. ”katkenneita” jaksottaisia tapahtumia, fragmentteja, jäljiksi. Samalla ajallisuus keskeyttää ja liittyy uudelleen psyykkisten kerrostumien (kudontojen) syvyiksi toisiinsa. Viivan ja volyymin vaihtelu ajallisen kudoksen tilallistumisissa, jossa kudonnan suhde siihen, josta se irrotettiin, jäi vastaavasti jonkun poistuessa jäljelle. Muistin työn ja eleiden järjestelmän ”kahdella kädellä pidettävä” ajallisuus ja nykyhetki (maintenance) ei ole yksinkertaista, sillä jäljet tuottavat kirjautumisen tilan antamalla häviämisenä jakson, jossa vasta ”primaari” pääsee punoutumaan.⁴²

³⁸ Derrida 2003 (1967), 245.

³⁹ Derrida, 2003, 32.

⁴⁰ Derrida, 2003, 64–65.

⁴¹ Derrida, 2003, 74–76.

⁴² Derrida, 2003, 94.

Myyränkäytävä, jota ei ole havaittu / ja tai uurastus, joka havaitaan täydentävänä myöhästymisenä ja tiedostamattoman päällekkäisyytenä on ajatus kudoksen ”pysäyttämistä” joksikin näkyväksi, jonka järjestelmien ”tilaan” voidaan uudelleen kirjautua. Ehkä tällaista ”astumista” olen teosten ja kudontojen ajan ruumiillisessa ajattelussa myös kokenut. Muistin voi nähdä muistijälkiin kohdistuvana aktiviteettina, eli tässä kohdassa, jos ajattelen ulkoisia kävelyitä ja laskelmia, niillä on joku tietynlainen suunta ja ympäristö, jossa ja johon ne tulevat myös mahdollisiksi kantajiksi ja merkitsijöiksi ”systeemin elementtien pysyvinä muutoksia.” Freud puhuikin kahdesta järjestelmästä, joka sovittaa yhteen pinnan paljouden ja muistin syvyyden, sillä kuinka muuten voisi säilyttää sekä muutoksen, että pysyä avoimena uudelle muutokselle? ⁴³ Samalla tavoin kävellessäni maastossa, voin lähentyä ja erkaantua suhteessa johonkin tarkastelukulmaan kiertäen sitä jollain tietyllä tavalla. Tasaus tai hajonta, jossa jokin valmius lähestyy ja häviää loputtomasti työn mahdollisista näkökulmista käsin tavalla, asioiden väliset suhteet alkavat muistuttaa jotain, josta uurrettuna poisvetäytymistä on tapahtunut eniten.

Kävelyn merkityksen voi nähdä liittyvän myös lapsuudessa koettuun ikuisuuden tunteeseen, jossa nautitaan olosta ilman uurtotyön tiedostamista. Metsällä ja kävelyllä on kyky myös korjata, kun jalat ottavat tietoisuuden paikan.⁴⁴ Ajattelu aktivoituu ruumiin kantokyvyssä, raajojen päätöksissä, jossa jokainen askel solmii uuden solmun ommellessaan rajojaan maahan.

⁴³ Derrida, 2003, 83

⁴⁴ Groos, 2015, 95, 103

Teokset, työskentely ja näyttelyt

Lopputyöni taiteellinen osa koostuu kolmesta julkisesta esiintymisestä kolmessa eri näyttelytilassa, Helsingissä, Turussa ja Vilnassa. Näyttelyt pidettiin 12.4. - 28.07.2018 välisenä aikana. Seuraavissa osissa käyn läpi hieman konkreettisemmin työskentelyn vaiheita ja materiaaleja, sekä teosten suhdetta ja olemista julkiseen esilläoloon.

Maateitse, 2018.

”Nyt (Saarella) kangas on käärittynä, toista vasten, kiinni niin että on valmis uuteen kastumiseen (tai kaatumiseen). Ajattelen, että vesi eristää ja erottaa ne makeasta. Irrotuspäät ovat uudelleen juotetut, suussani, viimeisinä päivinä (Vilnassa) imen lankoja niin kuin nisiä, ja mietin, että johdanko kaikki viimeiset bakteerit (kankaan) suun kautta suuhuni. Tunnen olevani irronnut tai irrotettu matkalainen, maata tonkiva toukka tai etana, joki, simpukka. Vettä virtaa toppahousuille, jotka lautan tuulessa (ja auringossa) kuivuvat.”

Kevään näyttelykokonaisuus alkoi Turun Raatihuoneen galleriassa pidettävästä näyttelystä ”Maateitse” (By land) yhdessä Sallamari Rantalan kanssa. Näyttelyn lähtökohtana oli koota ajatuksia Vilnan vaihtoprosessista ja maateitse matkustamisesta eri kaupungeissa. Pohdimme näyttelyn teoksissa kantamiseen, kuljettamiseen ja siirtymään vaikuttavien ”voimien” vaikutuksia matkan tekemiseen ja materiaaliseen työskentelyyn. Vaikka aiheissa meillä oli yhtymäkohtia, lähestyimme aiheita omista näkökulmista käsin. Jälkeen päin ajatellen jakauduimme työskentelemään galleriatilassa aika lailla omiin ”päätyihimme”, ja olisimmekin voineet antaa teosten tulla vahvemmin vuoropuheluun. Ehkä tilassa pyrki kunnioittamaan toisen tilaa ja erillistä kokemusta. Jos prosessia olisi jatkanut kaupungissa, olisi ollut kiinnostavaa nähdä kuinka vuorovaikutus olisi kehittynyt.

Näyttelyä edeltävät viikot työskentelin Helsingissä, Vilnassa ja Kökarissa. Turussa käväisin näyttelyä edeltävillä viikoilla hieman tutustumassa ympäristöön, mutta muuten näyttelyyn asettuminen tapahtui paikan päällä. Maaliskuussa irrotin kaksi työtä, jotka tulivat molemmat esille Vanhan Raatihuoneen gallerian näyttelyyn. Sen lisäksi, että pohdimme näyttelyn aiheissa muutosta, kuljettamista ja suhdetta maahan, meitä yhdisti taiteilijoina työskentely Vilnassa. Yhteinen työskentelymme sai myös jatkoa kesällä 2019 Jussi Koitelan projektissa ”Localized Temporalities – Cutting together apart”, jonka töitä olen tässä kirjoituksessa myös pohtinut. Maateitse – näyttelyssä ajatuksena oli avata irtoamista ja matkalla oloa kahden Vilnassa viipyneen kudonnan (ja vuoden) jäljiltä. Aika vaativa alku oikeastaan. Samalla pyrin ”kävelemään” ne tai niiden alun kaupunkiin.

Teokset toin toisiinsa käärittynä – maa- ja vesiteitse, saaren kautta ne eristääkseni. Villasta ja pellavasta kudotut kankaat tai puvun osat, olin kutonut lähestulkoon valmiiksi Vilnan taideakatemian tekstiililuokassa.

Seuraavassa teksti maaliskuisesta irrottamisen vaiheesta Vilnassa. Kysymyksessä ovat teokset, jotka Turkuun ”siirtyivät”.

”Alan kävellä päivittäin veden vartta nähdäkseni joen mahdollisen jäätyminen. Ajattelen että joki ohjaa minua päätöksissäni päätellä, valmistaa, tai irrottaa kudonta, kehoani ja ruumista liikkeelle, myös toisen kanton ja luonnolliseen kulkuun luottaen. Ainakin se on jatkuvasti muutoksessa. Joka päivä runsaan kahden viikon ajan kävelen Antakalniksesta koululle joen virtaamiseen suuntaan siten, että käännyin siihen laskevan Vilnauksen varrelle, noin viimeisellä viidenneksellä, vastaan. Vilnaus virtaa luokan ohitse niin, että kudontani sisätilassa ovat aivan joen vieressä samansuuntaisesti.”

Vilnassa parin vuoden ajan jännitetyt kudonnat asetin näyttelytilan alajuoksun puolella teokset kävelyperformanssin jäljiltä lattian takaosiin toisiinsa nähden samansuuntaisesti. Myös joki näytti virtaavaan oikealta vasemmalle, siis päinvastaisesti kuin Vilnassa.

”Avajaisia ennen lähdin jokikävelyllä Vilnassa kutomani ”Neris”- kudonnan kanssa. Puen reppumaisen kankaan vatsalleni laukuksi niin, että kun kävelen Aura-joen reunamia kahden sillan välillä, lasken alueelle Nerisin varrella kävelemäni siltojen väliset askeleet. Kävellessäni otan taskustani havunneulasia kämmenelleni ja pyörityn niitä suussani tietyn määrän askeleita, jonka jälkeen siirrän pureskellun havun kudonnan pussimaisen onkalon taitteeseen, nenäliinan sisään.

Välimatkan ollessa lyhyempi, ehdin kiertää joen kummatkin puolet toistamiseen. Kun saavun määrätyn luvun kohtaan, pysähdyn ja kerään joen rannan mullasta palan pyörittäen sen pisteeksi. Tämän pisteen asetan kahden kudonnan etualalle niin, että kun avajaisissa sen päälle astutaan, osa mullasta tippuu lattiassa olevaan luukkuun. Lasken kasan havunneuloja reppumaisen kudonnan etualalle. Kasan päälle asetan neljä kotilon kuorta, jotka olen kerännyt kävelylläni Neris- joella”

”Maateitse”- näyttelyn alkuasetelma Raatihuoneen galleriassa, huhtikuussa 2018. Taka-alalla kaksi kudontaa, havut, ja maata.

Vilnan työskentelyn prosessia 2016–2018.

”Our history with textile is one of necessity and poetry. It has been used to hold, assemble, cover, transport, wrap, protect, adorn. When little containers and materials were available, natural fibres were associates.”

Coussonnet, 2019, 101.

” In indigenous ways of knowing, we say that a thing cannot be understood until it is known by all four aspects of our being, mind, body, emotion and spirit ”

Robin Wall Kimmere, Gathering Moss: a natural and cultural history of Mosses, 2003.

Ajassa viipyminen ja kehollinen työskentely ovat olleet tärkeitä aiheita teoksissani. Teosprosesseissa merkitykset ovat vaihdelleet henkilökohtaisista olemisen kokemuksista kysymyksiin taiteen prosessin rajoista ja esilletulosta. Jussi Koitela kirjoittaa ”Rehearsing Hospitalities 2019” – julkaisussa siitä, kuinka vieraanvaraisuutta voi ajatella avoimuutena välittää ja kokea tietoa. Koitela ja Billimore näkevät jakamisen prosessin eräänlaisena intra-aktiona käsillä olevan materiaalin kanssa.⁴⁵ Kiinnostavaa on myös kysyä, kuinka prosessiin ”pääsy”, tai kokemus jälkeen päin välittyy, jos ja kun ne ovat sidoksissa tilanteisiin, jotka rajatussa tilanteessa ovat muuttuneet.

Clelia Coussonnet, joka on tutkinut tekstiilin käyttöä kuvataiteissa Suomessa, kirjoittaa (samassa julkaisussa) tekstiilistä ymmärtämisen ja tiedon tuottamisena (transmission⁴⁶)⁴⁷, jossa kehollisesti prosessoitu tieto saa paikallisia merkityksiä. Coussonnetia mukailen, elävä tieto ei voi säilyä kirjoissa, tai teorioissa, vaan muokkautuu elävässä keskustelussa – ihmisen ja materiaalin kanssa. Tämä ajatus luo myös

⁴⁵ Koitela, Billimore 2019, 25.

transmission (n.)

1610s, "conveyance from one place to another," from Latin *transmissionem* (nominative *transmissio*) "a sending over or across, passage," noun of action from past participle stem of *transmittere* "send over or across" (see *transmit*).

Meaning "part of a motor vehicle that regulates power from the engine to the axle" is first recorded 1894.⁴⁶

⁴⁷ Coussonnet 2019, 100.

silmukan pohdintaani kudontojen ja jäljen ajattelun suhteista puheen ja kirjoituksen välisissä punoksissa. Tässä liikkeessä tekstiilin kudokset näkyvät urien eroja tekevänä ompelu- ja purkutytönä.

Kävelyn ja kudonnan välistä työprosessia ajattelen eräänlaisena sisä- ja ulkopuolisuuden kokemuksen yhteen punoutumisena, jossa jakautuvista postitoista käsin myös objekti – subjekti suhde muuttuu. Kun sisällä olosta tulee taukoa ulkopuolella tapahtuvista sisäkkäisyyksistä, tulee matkalla olosta pysyvää.

Kankaita on käytetty rituaaleissa ja erilaisissa siirtymissä, joihin ihminen ympäröitiin ja suojattiin. Ajatukseni viestien kätkemisestä virkkauksen teokseen (Maan uuma, 2018), voi myös nähdä jonkin hautaamisena tai kylvönä. Yhtä lailla tapahtumia Turun näyttelyn ympärillä ja matkalla sinne voi ajatella alas jonkin alas laskemisen näkökulmasta, jossa kudontojen matka oli uutta kääriytymistä odottava.⁴⁸

Viiden kuukauden vaihtoaikani jälkeen Vilnassa, palasin kaupunkiin usein pari- tai kolmeksi viikoksi jatkamaan kesken jääneitä teoksia. Vilnan kautta matkustin marraskuussa 2016 kuudeksi kuukaudeksi Jerusalemiin, josta palasin kaupunkiin uusi kudonnan osa mukana. Työstettyjen Kudonnaisten ja virkattujen teosten materiaaleina olen käyttänyt enimmäkseen villaa ja pellavaa. Villa on materiaalina kestävä, lämpöä ja likaa eristävä. Pellava taas on herkkä ja haastavakin työstää.

”Helmikuun lopulla tulen Vilnaan, jossa olen aloittanut kaksi vuotta sitten kudontatyön pellavalangasta. Kangas on kiinnitetty kudontaluokassa sijainneeseen vanhaan maalauskehikkoon, jossa on 7 + 7 reikää. Alun perin suunnittelin työn suuremman puvun sisäosaksi tai hihaksi. Kun hiha on noin puolessa välissä (matkaa), lähdän toiseen maahan. Israelissa kudon ja irrotan toisesta kehikosta kutomani villaisen vyön, johon vyötettynä kävelen Jerusalemin kumpuilevia katuja. Jerusalemin kudontavyöhön tai rinkulaan olen kutoessani kerännyt laskemiani askeleita niin että kudotun kankaan leveys (noin 30 cm) vastaa noin viidestäkymmenestä sataan askelta. Kudonnassa tämä on merkinnyt loimilangan yli- ja alikulkujen määrää kudontalangalla.”

Maateitse-näyttelyssä esillä olleet kaksi kudontaa valmistin Vilnan taideakatemian kudontaluokassa 2016–2018. Vaihto-opinnoissa kiinnostuin erilaisista kudontatekniikoista, ja ensimmäinen työni Vilnassa kutoen tapahtui vanhalla ja pienellä rautaisella kudontapuulla, jossa oli viriön liikuttamista varten jalkapuut, polkuset, joilla ohjataan ala- ja ylävälittäjän liikettä, ja lopulta loimea. Pian harjoituksesta syntyi kävelyn laskemisen kokeilu, jota kutsuin Viikonpäivätyöksi, ”Weaving weeks”.

Coussonnet (2019), joka ajattelee kangasta myös poisoppimisen näkökulmasta, kuvailee taiteilijoiden ruumiillisen tiedon ja elekielen kumpuavan usein kokemuksen ja suullisen tiedon välityksellä, vaikka tekniikoita voi omaksua akateemisesti.⁴⁹ Itselleni oli myös erityistä työstää teoksia luokassa keskustellen niin tekstiilitaiteen opiskelijoiden kuin opettajien kanssa.

⁴⁸ Coussonnet 2019, 100-102.

⁴⁹ Coussonnet 2019, 100.

Teokset valmistin kudontaluokan kahdessa piirustus- ja maalaustelineessä. En opetellut oikean kudontakehyksen käyttäjää, vaikka sekin olisi ollut kiinnostavaa. Toisaalta on hauskaa, kuinka itselleni tärkeä kokemus piirtämisen liikkeestä rajasi prosessia kankaan valmistamisen yhteydessä. Tutkiessani luokan ahtaaksi sullottua päätyä huomasin toisessa telineessä valmiina langan ja alustuksen muovinarua. Ensin ajattelin kokeilla valmistaa jonkinlaista hihan sisäosaa, johon tämä tyhjänä seisova rakennelma vaikutti sopivalta. Toisaalta lähtökohtana oli vain tuo tila, työskentely materiaaleilla itsellään ja nämä kaksi hyvin samanlaista puusta veistettyä kehystä ja jalkaa. Merkittävä kokemus oli myös pellavan kudonnan prosessissa muodostuvan kappaleen litteä kolmiulotteisuus, joka vaihtuvassa valossa muuttui teoksen edetessä.

Työn valmistaminen ”aloitettavaksi” on useimmiten ihana hetki. Tekstiililuokassa vaihtovuotena opin seuraamaan ja arvostamaan kankaiden valmistamiseen kuluva aika – ja työmäärää. Muistan, että kun löysin luokasta sopen, ajattelin vain, että nyt olen täällä ja saan tehdä tätä työtä, niin kuin kävelisin, mutta käsillä kutoen hahmottaakseni kehoani kävelijänä ja käsityöläisenä. Paljon toistoa, erilaisia työvaiheita, joitakin päätöksiä välillä.

Töiden konkreettinen kulku oli oikeastaan aika yksinkertainen. Kun olin valmistanut loimet, alkoi kutominen, joka tuntui aluksi loputtomalta. Pellavalanka oli ohutta, ja loimet sivuosissa niin tiukassa, että käytin virkkuukoukkaa aina lähetessä reunoja. Villakankaan kutominen oli paljon nopeampaa verrattuna tähän pellavalangasta valmistettuun kudontaan. Kun pellavakankaan kutominen kesti kuukausia, valmistui villainen runsaassa viikossa.

Vilnan kudontaluokasta muodostui jonkinlainen väli- tai odotustila suhteessa jonkin sellaisen ympärillä, mitä jatkuvasti tapahtui muualla. En ole vielä keksinyt varsinaista sanaa sille, mutta paikka, jonka kautta ajatukset ideat, ja ruumiini kulkivat esimerkiksi myös matkustaessa Israeliin ja Jerusalemiin, oli tietynlainen siivilä, ehkä se henkilökohtainen osa, jossa tuki ja jännite pysyi kohdallaan. Derrida (1967/2003) puhuu myös väliasteesta, joka suhteuttaa läsnäolon ja poissaolon välisen eron. Keskeistä työprosessissa on ollut jatkuvuuden kokemus ”tauojen” kanssa, jolloin työstetty jakso paikasta toiseen on alkanut kerrostua eri työprosessien välillä. Kävely rytmittää päivää ja toistuvien tilanteiden välisissä eroissa aloin kokea uudenlaista ”ulottumista” tapahtumiin eri aikoina.

” The weaving becomes a coded language, full of symbols and narratives, conveying memories”

Coussonnet, 2019, 102.

Kudonnan voi myös ajatella osana vuoden kiertoa, jossa kuitujen kerääminen, työstö langaksi tapahtuu eri vuodenaikoina kasvamisen ja keräämisen, valon ja pimeyden syklissä.⁵⁰ Tekstiin työn historiassa on siten ollut siinäkin mielessä side ulkona olon ja sisällä olon väliseen vaihteluun. Tässä mielessä näen teosteni yhteyden luonnolliseen vuoden kiertoon etsiytymisenä, jossa olen mitannut materiaalin keräämiseen käytettyä aikaa myös ulkona, ja jota olen sisätilassa sitten kutonut. Näin tein Ranskan näyttelyssäni (2019), kun heinäkuussa keräsin punottavan materiaalin maasta.

Näyttelyiden työprosessin voi nähdä kehollisena ymmärtämisenä, joka havaitaan kankaiden valmistusprosessien muutoksissa ja erojen hahmottumisena ajanjaksojen vaihtuessa. Psykkinen työ näyttäytyy Derridan kirjoituksissa nimenomaan ajallisena kudoksena, jossa lykkääminen tekee syvyyttä primaarien havaintoprosessien ”silmiin” tai ”kuteiden” keräämiseksi näkyville. Siten jäljen työskentelyn voi nähdä kasvattavan itselleen tuntosarvet, jotka työ paljastaa poisvetäytymisensä prosessissa⁵¹.

”Kun villainenkin on valmistunut, nostan kankaat lähelle toisiaan ikään kuin autettavaksi ja toisiaan tukemaan siirtymässä. Huomaan pienen veitsen suuren kudontalaitteen kainalossa ja kiinnyn sen otteeseen. Tämän terän kanssa irrotus tapahtuu hellästi. Alan irrottaa villaista kudontaa ylhäältä niin että kiinnitän telineiden nelikkojalat toisiinsa kosketuksella. Asetun kehikkojen väliin siten, että sääntönä irrotuksessa on vain tämä: Kehikoilla on oltava toisiinsa kosketusyhteys, sekä minun leikatessani lankaa on tukeuduttava kehikon puuhun, mielellään seisten tai istuen sen jalkojen päällä. Veistän kehikon ylälaitaa niin, että pala palalta yksittäisten lankojen kanto joutuu eroon hetkeksi itsestään. Kangas kääntyy viimeistelemään reunaa ja itsensä rajoja loimien punoutuen yhä yksittäisen (tai kaksittaisen) pituutensa verran sivuun, toisten kaatuneiden lankapolkujen päälle ja lomiin.”

kangas jää kahden langan sekä reunoille laskettujen siirtymälankojen varaan. Irrottaessani puu keino jalkojeni alla. Toisen leikkauskohta tapahtuu otsani korkeudella hieman katsetta ylempänä. Lasken kehikon alas lepäämään. Irrotuksen ja mietinnän paineessa veistän pienet railot puuhun kiinnittääkseni langat väliaikaisesti niihin. Kuinka ohittaa puu (pala) ilman eroa. Langat tarrautuvat ja juottuvat uudelleen, muualta, ennen kuin olen ehtinyt leikata kiinnipitävät osat erilleen. Leikkauksen varatoimia.

Toista puolta kangasta irrotan istuen, noin polvieni korkeudella. Asetun kehikkojen väliin niin että saan lavalleni tukea toisesta. Aloitan irrottamisen keskeltä siten, että pääty kasvattaa kurottavat juuret, ikään kuin tuntosarvet, alaspäin. Tämäkin ottaa mukaansa, ne viimeiset langat maatansa, johon on tarrautunut.

Kävelytän kehiöt kiinni toisissaan portaiden vierelle sen rajan alle, joka osoittaa 36 tulleeseen täydeksi. Pakkaan kankaat reppuuni ja matkallani Tallinnan kohdalla (ennen vesirajaa), kävelen ja toistan Nerisin joen siltojen välimatkan, bussiasemalta lautalle.

Maaliskuu, Vilna, 2018

⁵⁰ Coussonnet 2019, 101.

⁵¹ Derrida 2003 (1967), 84–93.

Kolmantena työnä Vilnassa olin aloittanut valmistaa lankoja vanhaan luomapuuhun, ristikon muotoiseen ja loimilankojen⁵² laskemiseen tarkoitettuun pyörivään rakennelmaan. Mitään puista, johon kudoin en ollut itse valmistanut. Tässä mielessä voi myös ajatella, että oma kiinnostus liittyi kiinnittymiseen ja siten myös irti päästämisen kokemukseen.

Kun kävelyitä toistetaan jaksoittain, luo valmistunut kudonta jäljen yhtenäisyydestä vasta hetken päätyttyä. Viime kesän jokikävelyilläni, ompelin näitä kävelemiäni joen reunoja saumoiksi, joissa selkeästi tulikin huomanneeksi keskeytymisen, mutta toisaalta uskalluksen jonkin vaikean kohdan edessä – myös luottamaan kuljettuun matkaan.

“In keeping the tradition alive, they are actually trying to protect it into the future.”

Coussonnet, 2019, 107.

Vilnan kudonnat maaliskuussa, 2018.

⁵² ”Loimi on kankaan pituussuunnassa kulkevien lankojen järjestelmä. Se muodostuu yksittäisistä loimilangoista, jotka kulkevat kangaspuiden päästä päähän. Valmiissa kankaassa ne kulkevat samaan suuntaan kuin hulpiot. Kun kangas luodaan kangaspuihin, loimilangat pujotetaan läpi pirrasta, joka pitää langat tasaisen matkan päässä toisistaan, ja sidotaan sen jälkeen eri tavoin niin, että kangas voidaan kutoa halutulla rakenteella. Kun kankaan loimi on luotu ja asetettu, sen väriyty, tiheys, ja leveys vaikuttavat suuresti kaikkiin seuraaviin kudontatöihin, niin kauan kuin lointa riittää. Loimen pituus lasketaan ennen loimen luomista. Loimen pituuteen vaikuttavat halutun kankaan pituus, kutistuminen pesussa ja hapsuvarat. Lisäksi täytyy huomioida, että myös alkusolmuihin tarvitaan lointa (vähintään 15 cm) ja loimen loppuosaan jää lointa, jota ei pysty kutomaan. Loimen loppuosaa sanotaan tutkaimiksi. Tutkaimille jätettävä vara on noin 40–70 cm, jonka pituus riippuu sidoksesta. Kun kangas irrotetaan kangaspuista, loimi vetäytyy eli lyhenee. Vetäytyminen johtuu siitä, että kude risteilee loimessa ja tällöin vetäytymisen määrä riippuu kuteen paksuudesta ja tiheydestä. Loimeen lisätään 5 % kudontapituudesta, jos kangas on harva. Tiheän kankaan loimeen lisätään 10 %, mattoihin ja muihin paksukuteisiin tekstiileihin 15 % sekä loimiripsimattoihin 20 % kudontapituudesta.”

Kuvan kevät, 2018. Exhibition Laboratory, Helsinki.

Laura Soisalon-Soininen *1982 Helsinki

Kiintymys, kantaminen, matka. Jerusalem – Vilna – Helsinki

"Joka päivä, tai niin usein kuin mahdollista, kudon kävelyitäni ortodoksialueella Geulassa, Esra Torassa sekä Bar Kochvan kadulta kaupunkiin ja muurille. Kudontaani lasken näitä askeleita, sekä määrättyjä että määräämättömiä niin, että toistan kävelemäni, mutta myös niin, että kudon edeltä käsin tulevia tai mitä tahansa otettuja tai ohitettuja kulkujä. Systeemi ja kangas kääntyy, on käännös, mutta myös kävelyä edeltävä.

Kun kangas on valmis, lähden sen kanssa uudestaan liikkeelle. Riisun kankaan telineestä, josta sen saa hetken epäilyn jälkeen pois ilman, että sitä tarvitsee leikata. Kangas on sopiva lanteilleni, rinkula tai vyö, johon on mahdollista pukeutua. Kävelen sen kanssa laskemiani ja kutomiani katuja, aikaisempia ja uusia, kodilta muurille ja muurilta kotiin. Vaate kantaa samaan aikaan valmistuvaa mahdollista vastaanottajaa (ommeltua astiaa)."

Jerusalemien kudonta, 2017-2018. Exhibition Laboratory. Helsinki.

Näyttelyn kulku ja teokset

Kuvan keväässä esillä oli Jerusalemissa valmistamani villainen vyö, johon olin kutonut loimilankojen ylityksiä ja alituksia vastaavia askelmääriä. Villaisen vyön vierelle asetin silkkityynyn päällisestä virkatun pienen astian havuille, joita olin pureskellut matkan mittaamiseksi kävelyilläni, sekä kasan pureskelemattomia havuja ja puun kuoria. Kokonaisuuden osaksi tuli myös pellavasta kudottu toinen kangas (Vilnaus) ja kulmaan asetettu virkattu keltainen astia, Maan uuma.

Vyön tai lannevaatteen laskin ikkunan eteen noin puolentoista metrin etäisyydelle seinästä, ja pureskellut sekä pureskelemattomat (havut) melkein saman pituuden verran ikkunasta tilaan. Ikkunan alle patterin päälle asetin pellavakankaan, joka oli Raatihuoneen galleriassa sen ensimmäisen puoliskon ajan, mutta jonka siirsin ”toisena kudontana” Helsinkiin. Korkea ikkunarivistö tuntui jossain määrin jo olevan tarpeeksi antaen valoa vastapäiselle seinälle ja lattiaan. Samalla kuitenkin kiemurteleva patteristo vesineen ja suorakulmainen ikkuna raameineen toistivat töittäni aiheita. Iltapäivällä, ehkä kahdesta neljään valo osui kappaleisiini maan tasalla. Tuodessani teokset tilaan asetin ensimmäisenä harmaaksi maalatulle kivilattialle pienen kasan havunneuloja. Olin ajatellut jatkaa näyttelyssä kävelyitä havuja laskien ja viikoittain (en ihan päivittäin) kävin tarkastamassa teosten voiminnan, poimin muutamia havuja kävelyilleni.

Kun ihmiset pakkautuivat avajaisissa sisään, täytyi vuoron perään minun ja muiden läheistenni asettua muuriksi työni ympärille. Kun alkuasetelmassa minulla oli pyyhe ikkunoiden alla, alkoi tuo lepäävä patterille siirretty työ muistuttaa kuivumaan jätettyä siivouskangasta – ja sen todellakin jätin myös kuivumaan, sillä olin kastellut sen meressä. Toisaalta pellavakudonta löysi tilanteen huomioon ottaen hyvän suojan.

Muutenkin teokset asettuivat tilaan levollisesti. Toisaalta toiselle puolen päätyä, viereiselle ikkunalaudalle olin jättänyt jotain, joka enteili liikkumisen tarvetta – sekä päädyssä oleva seinän ja näyttelyseinän välinen kulma, johon teos tuossa sisätilassa levittyi, mutta mikä tarkoituksen mukaisesti oli jätetty vielä sivuun.

Teosnäkö (ensimmäisen ikkunan alle) Helsingissä Exhibition Laboratoryssa 2018.

Alun perin työni piti tulla koko avatun ikkuna-alakerran päätyyn, mutta jostain syystä paikkaani siirrettiin – pois suurempien teosten tieltä. Osan ”sivuun” ja tuonne alkuperäiseen reunaan jättämisen voi ajatella tienä muutoksessa (ja muutokseen), jossa laskin ensimmäisen Vilnassa jaloilla polkemani kudonnan. Samalla se, mikä etsi henkilökohtaista, näyttelyn ulkopuolisen prosessin sallittua jatkuvuutta oli pakkautunut ehkä vähän väärälle puolelle – jonnekin seinämiin, samoin ikkunan vierille. Vaikka näyttely tuntui vaativaltakin, ajattelen sen olleen kokonaisuutensa puolesta yksi ehjin. Tämä voi johtua myös siitä, että teokset olivat toisiinsa nähden melko yhtenäisessä tilassa, mutta myös tulella eroksi 2014 kandidityöhöni yläkerrassa, jossa olin yöpynyt kuusi yötä.

Talvella tapasin ohjaajaani Niran Baibulatin, jonka kanssa luin ääneen ja kävellen tekstivaihtoehtojani, jolloin näyttelykatalogiin valikoitui Jerusalemin kävelyistä kirjoittamani osuus, joka jäätä pitkin kävellen ehkä parhaiten kulki. Työnä *Jerusalem walks* asettui tilaan lempeästi, vaikka sen pian taitoinkin jo lähtöä odottavaksi. Jonkin verran sain kommenttia siitä, että työt voisivat levittyä rohkeammin tilaan, ehkä kokonaisuus oli vähän varautunut.

Koko esillä ollut työ tuli ”Kiintymys, kantaminen, matka.” – nimen alle. Olin ehdottanut myös, että saisin tuoda erilliset nimet tai tekstin alaotsikoilla parista erillisestä osasta, mutta kun erillisiä papereita jälkepäin tuotuna ei suositeltu, jäi ajatus kesken. Joidenkin mielestä esimerkiksi havunneulojen pureskelu

askelten mittaamisena ei tullut tarpeeksi esille, ja että palloja ei voinut tunnistaa pureskelluiksi havunneuloiksi, kun vastaavasti tälle laskemisen prosessille oli Vilnassa oma huone.

Toisaalta Jerusalemin kävelyt kirjoitetun katalogitekstin mukaan pitivät sisällään määrättyjä ja määräämättömiä osia ja kudoksia, ja sellaisena myös teokset ja kappaleet kokonaisuuteen asettuivat. Ehkä johonkin tulevaan purkuun tai korvaavuuksien ketjun epätäydelliseen lisäykseen suuntasi paperille hyvin pienellä kirjoitettu aivan pienellä muutoksella varioitu versio – ”Joka päivä, tai niin usein kuin mahdollista..” Muuta kirjoitusta ei näyttelyyn tullutkaan, paitsi tämä käsin kirjoitettu käänös, sekä pieni teksti havujen laskennasta lapulle, joka vähän väliä tipahteli lattialle.

Nyt kun näyttelystä on jo aikaa, ajattelen, että esille jättäminen, teosnimi (materiaalitietoineen) ja katalogiteksti piti sisällään jo jotain olennaista. Kirjoituksen lisääminen olisi ollut myös hankalaa sen tähden, että Turussa jo oli kirjoitusta tapahtumasta Vilnan jokikudonnoista, samoin havujen kanssa laskemisesta kaupungin joella.

Olisin voinut myös keskittää ”jokien”, tai virkkauksen tapahtumaa vähintäänkin kaupunkien välillä, sillä alun perin ajattelin laskea vain tuon *Jerusalem walks* – työn Helsinkiin, mutta jonka riittävyttä ainoana epäröin. Ehkäpä Jerusalemin vyö olisi saanut ehkä enemmän tilaa, jos muuta, osittain nimeämistä odottavaa prosessia olisi ollut vähemmän. Kun teokset vasta hakivat rajojaan, näyttelyt tutkivat enemmänkin työskentelyprosessia itseään, nimeämistä, ja eroja erilaisissa ulkoisissa ja sisäisissä tiloissa.

Havujen laskemisen prosessi pureskelemalla ja kantamalla yhtä neulasta (tai paria) kerrallaan suussani, oli tiettyssä mielessä näyttely-jaksojen yhteen ompelussa kävelyn kanssa samanaikainen. Turussa jaon niiden muutoksessa Vilnan jokiosuuksien matkaa, Helsingissä ”työstettyjä” havuja oli jo kourallinen, Vilnassa kiersin kaupungin ensimmäiset lasketut matkat loputkin havut suussani. Yksi sulateltu havu vastasi siis tiettyä askeljoukkoa – ja paikkaakin.

Keskusteluissa nousi esiin oma läsnäolo tilassa, ja se että kun kerron teoksesta, se avautuu toisella - tai ehkä vasta ensimmäisellä tavalla. Muuten teos saattoi joillekin herättää hieman liikaa kysymyksiä - ja joillekin liian vähän, jos teosta huomasivat. Ne taas, jotka eivät huomanneet, huomasivat sen mahdollisesti astuessaan sen päälle - tai jonkun osan kohdalle, jolloin he tietämättään osallistuivat siihen jopa enemmän kuin ”huomaajat”. Anteeksipyyntöjä tuli jonkun verran, myös korjailua. Ajattelin, että jos joku toinen onkorjannut, voin minäkin halutessani kasaa kohentaa. Toisaalta siinä vaiheessa on voinut asettua jo alun perin toisella tavalla tilaan, toisaalla jo ajatuksessa. Polun kaventumisessa on auttavat ja vaativat puolensa.

Jerusalemin vyön lähtökohtana oli Vilnassa kutomani työn ”Weaving weeks, 2016” viikonpäivälaskelmista kerätyt luvut, joita toistin ja pidin mielessä Jerusalemissa laskettujen kävelyiden keskellä. Kirjasin kävelemiäni askeleita joko paperilta tai muistista suoraan kankaalle. Jerusalemissa koin vyön ja kävelyn

myös hengellisenä kantamisen harjoituksena ja nuo kävelyt olivat yhteydessä myös ompelun performanssiin, jonka valmistin yliopistolla. Joihinkin juutalaisten sääntöihin kuuluu myös tietty sallittu askelmäärä sapattina – oikeastaan laskettuna vasta kaupungin ulkorajalta ulos (Kaupunkia ei siis tässä tavallaan edes lasketa mukaan.). Toisaalta askeleet, joita otin kangasta kutoessani koskivat erityisesti tiettyjä kujia ja kuvioita.

Rukoilijoiden liike ja tanssi kiehtoivat minua kaupungin muurien alueella. Sana ”weave” merkitsee myös heilumista ja puolelta toiselle liikkumista, mikä tuli havaituksi rukoilijoiden puolelta toiselle heilunnassa. Jerusalemissa kysymykset halutusta ”mahdollisesta” ja jostain ”tulevasta” myös menneenä olivat läsnä. Kävellessäni asetuin tämän yön rinkulaan siten, että tunnuin asettuvan kaupunkiin itseensä – tai siksi itseksi, sen ulkopuolelle sisältä käsin. Ommeltava työ valmistui kudonnan kanssa samoihin aikoihin. Helsingissä kävelin yön kanssa kotoa näyttelytilaan laskien suunnilleen ne askeleet, jotka työhön olin kutonut.

”Viimeisten viikkojen kävelyjä en muista kaikkia tarkalleen, vaan ne sekoittuvat jännittäväksi kimpuksi tummia kapenevia katuja ja kasvoja, pienet kadut, ainakin kerran kävin ja käännyn ne kaikki pienet kartalle merkityt läpi punaista kantaen. Esra toraan kuljin jo maaliskuussa, jolloin alue alkoi hahmottua.”

Polku/ Takas, 2018, Vilna, Liettua.

Yksityiskohta teoksesta "Vilnaus" (toinen kudonta), 2018, "Artifex Textiles Galerija".

Lopputyöhöni kuuluva kolmas näyttely oli heinäkuussa Vilnassa. Työt olivat esillä Vilnan akatemian tekstiiligalleriassa "Artifex" Textiles Galerija, jossa oli kolme huonetta. Kun huhtikuussa kuljetin irrottamiani kudontoja Vilnasta Turkuun, mietin jo niiden polkua takaisin. Kuvan kevään aikaisilla kävelyillä – ja kesäkuussa Helsingissä valmistunut kapeampi vyö nyt tuli osaksi Vilnan näyttelyä. Näyttelyssä käsittelin aikojen kerrostumaa, niin kuin aiemmassakin kahdessa.

Vilnassa kudonnat vaikuttivat kuuluvan luokkaan, jossa ne olivat syntyneet, ja aluksi ei tuntunut luonnolliselta tuoda töitä galleriaan. Kaupungissa ei ollut aikaa valmistella siirtymää luokasta käsin, ja "kolmas kudonta" kannettiin näyttelytilaan sellaisenaan.⁵³ Olisi voinut olla kiinnostavaa käsitellä siirtymää luokan ja näyttelytilan välillä syvemmin (ehkä laskennallinen halu taas), mikä olisi jäsentänyt tapahtumia näyttelytilassa enemmän tilasta käsin. Koin tilanteessa kuitenkin tarpeellisena tuoda esille työt, joita olin prosessin aikana työstänyt, ja voi ajatella, että joka tapauksessa reagointisuunnat minulla "menneeseen" olivat useissa suunnissa. Ehkä jatkoa ajatellen haluaisin ajatella niin, että jokin esille tuleva saisi jäsentyä lähempänä aikaa. Jos vertaan vaikkapa näyttelyyn (2019), jonka sain toteuttaa kuukauden aikana – ulkoa

⁵³ Huom. Tämä kolmesti ja kahdesti kertaantuu usein esim. nimetessäni kudontoja pariaksi, kahdeksi tai kolmeksi. Aivan kuin olisin ruumiissani hahmottamassa vasta yksinkertaista aritmetiikkaa (ja geometriaa) nähdäkseni kuinka abstraktimpi ajattelu kerrostuu (suhteessa näkyvään) (vrt. Kaksi on jo käsite, mutta niin tuttu, ettei sitä sellaiseksi ensin koe. Tunteamattomille numeroilla taas voidaan keksiä kirjaimia, joissa jonkin suureen arvo luetaan tiettyä ajan hetkenä ehkä tiettyjä kertoja, jolloin voidaan laskea myös sarjojen eroja. (Atiyah, M.F, 1992.

kerätyllä materiaalilla yhdessä sen kanssa, mitä olin kantanut mukani, oli itselleni ajan ja paikan yhteen punoutumisen kannalta merkittävää. Tuolloin tunnuin saavan keskittyä rajatummin.

Vaikka 2018 näyttelyt koin haastaviksi juuri tietyn purkutyön ja töiden paljouden tähden, en väheksy kokonaisprosessin merkitystä. Ehkä oli myös tarpeellista ulkoistaa omaa sisäistä prosessia nähdäkseen paremmin sen, mikä työssäni on myös henkilökohtaisesti tärkeää. Siksi koen näyttelyprosessissa tärkeäksi tapahtumat, jotka seurasivat minua kesän 2018 jälkeen. Tietyn yksityisyydessä ”siivilöimisen” keskellä, myös se, joka tuodaan esille, on paremmin valmisteltua, oli teos sitten valmiina tai yhä valmistumassa.

Kesällä 2019 kuljin lapsuuteni ympyräkaupungin, Karlsruhen kautta Treignacin residenssiin, jossa työstin teoksen paikan päällä. Teokseni materiaali oli luonnosta kerätyt Kastanjapuun siitepölynorkot, ruoho, tammenterhojen kuoret, jokeen kurottuva juuri ja pala kangasta (ja puuta), jota toin mukani Suomesta. Kävelin joessa, ja rajasin tällä tavalla teoksen tapahtumaa ruumiillisesti. Materiaalin punoin yhteen suurelta osin ulkona, kävelyiden välissä ja nimesin korin siiviläksi. Kokemus näyttelystä oli erityinen, koska tunsin löytäneeni rajoja (raajoja) tekemiselleni vedessä – mutta myös itsestäni vettä virtaavana. Toisaalta, kuten jo mainitsin, teokset avautuivat kesän 2018 lopputöistä, jotka olivat tietynlainen käänös, jo istutus sinne joen mutkaan.⁵⁴

Treignac, 2019.

⁵⁴ Kutoa: "To weave", "to meander" : kääntyä, heilua

Vilnan näyttelyn prosessi ja teokset.

Maan uuma, 2018.

Keltaisen virkatun astian nimesin maan uumaksi, kun ajattelin kokemustani maasta sylinä, rintana, ruokkijana ja lisänä, ("The bosom of earth" voi tarkoittaa "Abrahamin syliä" ja toisaalta rintaa.).⁵⁵ Sana uuma kääntyy suomeksi myös vyötäröksi – ja useimmat kudonnoistani viittaavat keskivartalon tukeen, joka on myös kävelyn liikkeessä tärkeää. Teoksen lähtökohtana oli virkkauksen harjoitus tietyn sähköpostin viestiketjun sanojen määrään, jonka virkkeet ulottuivat ajalle ennen opiskeluni alkua. Halusin kokeilla toista kutomisen tekniikkaa, ja ehkä virkkauksessa viehättivät silmukat, jotka ovat kutomiseen verrattuna toisella tavalla laskettavia. Loimi ja kude ovat tässä ikään kuin jo yhteen liitetyt, kunnolla erotetut, tai eroa niiden välillä ei tarvitse tehdä samalla tavalla. Virkkauskoukun valmistin männynoksasta.

Työssäni kokeilin muutamia erilaisia silmukoita ennen kuin päädyin yhteen sellaiseen, jota käytetään kääntäessä suuntaa. Työ kirjautui vajaan neljäksi tuhanneksi silmukaksi, joista erotettiin kaksi kantavaa ketjua, toinen lyhyempi, joka erotti jälkeen tulevan. Meditaatiossa, kuten yksinkertaisessa rukouksessa, voi ajatusta suunnata tarkkaavaisuutta harjoittamalla, jolloin kirjoituksen liikkeen voi nähdä myös vertautuvan jälkeen makeana siemenenä, ulosteena, tai kirjakäärönä, jopa konkreettisesti syötävänä, sulautuneena sanana⁵⁶.

Helsinkiin *Maan uuma* valmistui tuoreeltaan, Vilnassa se oli kiinnitettynä sen istukkakappaleeseen, josta olin leikannut sen irti kävelyilläni Helsingissä, mutta jonka kiinnitin uudelleen näyttelyn ajaksi työhön lisälangalla. Osa virkatusta ketjusta katkesi toisen ja kolmannen näyttelyn välillä teoksen ketjuuntuessa Helsingin kävelykierroksiin, ja joka näyttelyssä jäi teoksen viereen.

On mielenkiintoista, kuinka merkitykset leikkautuvat suhteessa toisiinsa, jolloin myös ilmenee uusia yhteyksiä toisista keskusteluista ja tapahtumista. Voi ajatella, että kun ero katkaisee puheen foneettisen ketjun yhtenäisestä ajan virrasta, sen tiedostaminen avaa mahdollisuuksia jonkun menetetyn ajattelulle. Tilaan tullessa (ja toisaalta pois vetäytyvänä) vähimmäismäärä, on Derridan mukaan aina jo jännittänyt

⁵⁵ "The breast conceived of as the center of feelings or emotions. something likened to the human breast: the bosom of the earth. a state of enclosing intimacy; warm closeness: the bosom of the family."

⁵⁶ s. 18, ortodoksinen rukous; Groos 2015, 242; Derrida 2003, 101 (Hesekiel söi kirjakäärön)

foneettisen kirjoituksen ketjun ympäri kiertyvässä ajassa. ”Täydennys” on osa ketjua, joka sitä kantaa ja murtautuminen ulos tietystä itsestäänselvyydestä toteutuu useimmiten jonkinlaisena harhailuna.⁵⁷

Geometria varhaisissa laskemisen rituaaleissa on liitetty usein mittaamiseen ja laskemiseen erilaisissa hedelmällisyysrituaaleissa tai siirtymissä. John. D. Barrow, teoksessaan ”Lukujen taivas”, viittaa ”suoran” laskemiseen vaaroihin kuvailemalla karjapaimenen epäsuoria tapoja pitää lukea lampaistaan pikemminkin sen avulla, kuinka tilanne on muuttunut jostain toisesta hetkestä⁵⁸. Laskemisen ”vaarallisuus” ilman osana pyhää rituaalia on kiinnostava ajatus, ja itsekin, vaikka joskus teoksen kohdalla pyrkisin johonkin tarkkarajaiseen, tuntuu, että tekeminen jakautuu (tai, että se alkuperäinen on jo niin tehnyt) enemmänkin ajatuksiin lukujen välille. Toisaalta intuitiivisessa ajattelussa matematiikka ajatellaan rakennelmaksi, joka konstruoidaan ”äärellisessä määrässä askeleita”⁵⁹. Siten (koetut) askeleet ovat rajattavissa merkintöihin, joiden ”alkuperäisyyttä” voi palata myöhemmin tarkastelemaan.

Kirjoittamisen loppumetreillä olen myös lukenut Edmund Husserllin (Derrida, 2007(1962), teosta *Geometrian alkuperä*, ja sen yhteydessä Derridan varhaisinta kirjoitusta: *Johdatusta geometrian alkuperään*, joissa pohditaan ajallisuutta ja alkuperän ajatusta. Husserlin geometria ja mittaaminen kerrostuu ajatteluna, joka paljastaa erityisesti oletusarvoja ajatuspolkujen takana, eli *a prioreja*. Töittäni aikaan sidottuja kokemuksia voi ajatella myös eräänlaisena ”idealisaatioprosessina”, jonka horisontista, tulee havaituksi jotain, mitä ei vielä näe. Alkuperäinen on yhtä lailla jotain edessä, sisällä kuin ulkopuolella olevaa.⁶⁰

Laskeminen lukuineen tuntuu työssäni myös hyvin henkilökohtaisilta. Havunneulaset, jotka osittain oksineen keräsin, keräsin eräästä kaadetusta puusta Helsingissä, johon sai sen loppuosassa talven aikana osallistua. Kun aloin pureskella havuja suussani pienten kivien tai jyvien muotoon, ne tulivat osaksi kevään laskemisen prosessia. Tämän jälkeen kävelyt keskittyivät eri puolille kaupunkia, jossa pienet metsän – tai puistikon reunat alkoivat hahmottua paikoiksi, joiden kautta kuljin kävellen ja pyöräillen. Näiden kävelyiden aikana valmistin eräänlaiset valjaat, jotka kokemuksessani liittyivät työn teon merkityksiin, mutta myös ajattelun fyysisiin kulkuihin. Puu kiinnosti minua myös raakana ”maan” materiaalina, ja kun kevään edetessä huomasin, että aloin erotella näitä havuja toisistaan, ne tulivat osaksi aikaisempaa kävelyiden ja kudontojen työprosessia.

⁵⁷ Derrida 2003, 55

⁵⁸ Barrow 1999, 110–120

⁵⁹ Barrow, 1999, 263–280

⁶⁰ Derrida 2007 (1962), 160.

Maan uuma, 2018, Vilna.

Kuva: Näyttelytilan perimmäinen, ensimmäisestä huoneesta suoraan eteenpäin aukeava tila. Teokset "Valjastus" vasemmassa yläkulmassa, ja alhaalla Neris ja Jerusalemin vyö.

Valjastettu/ girded, 2018, Textiles Galerija, Vilna.

Yarning with in a cross, 2018. Audykla. Kudontaluokka.

"Joki-kudonnat", "Neljä tuulta" ("Yarning with in a cross")

Näyttelyn rakentaminen sujui Vilnassa nopeasti, esillä teokset olivat vain kolmisen viikkoa. Ikkunalliseen huoneeseen ripustin Vilnan jokikudonnan, lattialla jatkoin laskemisen prosessia havuneuloineen, ikkunalaudalle laskin hedelmän osia ja pitsialustan taskusta. Takimmaiseen huoneeseen käärin villasta kudotun Neris-kudonnan ja Jerusalemin vyön päällekkäin. Vasempaan yläkulmaan ripustin Helsingissä kutomani valjaat, "Valjastus", jotka valmistin tuona kesänä. Sisääntuloaulassa oli luomapuihin kudottu työ, jota näyttelyn ajan irrotin. Sen vierellä oli keltainen virkattu kori, "Maan uuma" nyt katosta riippuen.

Kun kaupungit kirjautumisineen olivat painetut toisiaan lähelle huoneiden tavoin, koin oman suhteeni "niihin" osittain ulkopuoliseksi. Jälkeenpäin ajattelin, että olisi hyvä muistaa erottaa omassa tekemisessään jotain, joka ei vielä "mahdu" mukaan, vaikka tässä tapauksessa varmaankin myös tarvitsin tietyn ulkopuolelle jäämisen kokemuksen. Kun täydentyminen täyttyy, se lähtee myös johonkin eroina purkautumaan. Tässä mielessä näyttely kääntyi poluksi johonkin kaventuvaan ja vaivalloiseen (tunneliin) niin kuin se "luokka", jossa olin teoksia kutonut, olisi näyttäytynyt siinä, mitä katon kulmaan oli yhä jäänyt. Siksi oli erityistä, kun pääsin vuosi näyttelyn jälkeen käymään lapsuuteni ympyräkaupungissa, jossa otin

ensimmäiset askeleet – ja aivan kuin jo kauempaa olisin suunnannut tuolle talon takana olevalle pienelle metsäpolulle, jolla opettelin pyöräilemään. Tuolla matkalla kaikki muistamani tärkeät paikat löytyivät, tai löysivät minut helposti – hedelmäpuukatu, vanha leipomo, päiväkotiki, kadun mutka, posti. Myöskään ”vettä” tai jokea ei tarvinnut löytää, vaan vesi, jota oli kannoin, tuntui pysyvän.

Pellavakankaisten kudonnan (**Vilnaus, 2018**) ripustin ylös näyttelytilan ikkunalliseen huoneeseen ikkunan korkeudelle. Teos osoitti suurin piirtein Neriksen kylkeen laskevan Vilnaus-joen suulle.

”Tähän suuntaan havahdun nyt, kun jäsenän tilaa pienessä kylässä Vezere -joen mutkassa matkustettuani Ranskan Treignaciin, ja johon Saksan Karlsruhen kautta tulin. Näinä päivinä olen jatkanut jokikudonnan prosessia siten, että olen kävellyt joen vierustan sijaan joessa ja sen vesirajalla, ja katson jollain tapaa joen pohjasta käsin tapahtumia Vilnankin töiden suhteen.”

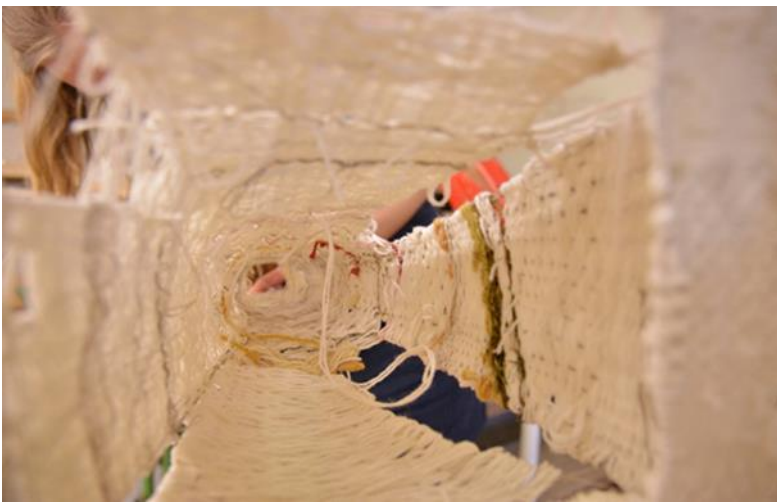
Kun puhuin, että joki ohjaa päätöksiäni, minun on täytynyt myös asettua, sen päälle ja pohjalle kulkemaan, sen kanssa ja siitä lähtien alusta alkaen laskemaan. Viime kesäisessä näyttelyssäni pohdin tapahtumia ”jokikudontojen kanssa”, jotka kastoin veteen niin kuin olisin ollut vasta asettumassa ruumiina tähän virtaukseen. Kudonnan voi nähdä suunnan minua sen käytävän kautta ulos, joka sisätilassa sen sisälle muodostui, ja jonka irrotessa tekstiili (jälki, kirjoitus) vaatii minuakin sen osaksi hengittämään ja kastamaan. Kun Turussa olin asettanut työn maata pitkin, niin nyt asetuin nelinkontin ja maata pitkin kulkemaan ja mittaamaan sen kanssaj. Lopputyön jälkeisissä tapahtumissa olen hakeutunut ”kutomaan” itseäni kiinni liikkeeseen, johon olen itseäni rajatussa tilassa (ensin luokassa) sitonut.

”**Yarning with in a cross**”, 2018, oli esillä ainoastaan Vilnassa, jossa sen kudoin, ja jossa sen lopulta irrotin näyttelyn lopulla. Samalla kävelin katuja, joita olin laskenut ihan ensimmäisenä Vilnan vuotena teoksessa ”Weaving weeks”, 2016, ja joita olin sisällyttänyt myös Jerusalemin yön laskentoihin. Tärkeä näkökulma siihen, kuinka teos ja koko Vilnan näyttelykokonaisuus näyttäytyi, oli sen suhde gallerian sijaintiin Vilnan toisen juutalaisen gheton portin ulkopuolella Gaono Gatvella⁶¹– ja ylipäätään kaupungissa, jossa materiaallinen prosessi sai alkunsa.

Työn, joka kankaana ulottui yli keskivartaloni, kudoin loimipuihin, joka oli irti pyörivästä alustastaan. Alun perin tarkoitukseni oli kutoa työ tälle kehykselle sen ollessa ”taitettuna” ikään kuin kahtena rinnakkaisena kehysenä, mutta sain ehdotuksen kutoa kangas kehyspuiden seistessä ristissä toisiansa vasten, ja niin myös tein, vaikka jokin siinä minua myös häiritsi.

⁶¹ Katu on saanut nimensä Vilna Gaonin mukaan, henkilön, joka perusti alueelle yhden Euroopan merkittävimmistä juutalaisista keskuksista.

Kandityössäni (2014) eräästä veistoksesta tuli ahkion, komsion tai pientä kelkkaa muistuttavan kappaleen muotoinen. Kiinnostuin erilaisista kuljettamisen käyttöesineistä, ja tutkin kuvia esimerkiksi varhaisten pohjoisten kansojen puvuista ja kuljetusvälineitä. Aluksi ajattelin tehdä tietynlaisen hupullisen vaateen näistä eri osista eri kehyksissä, mutta lopulta tässä ristiin kudotussa vaatteessa ajattelin hihojen mahdollisuutta samassa. Kudonnasta ei ihan helposti puettavaa tullut, ja ”hihat” vaikuttivat enemmänkin siiviltä tai luilta, niin kuin ne olisivat pyrkineet kiinnittymään johonkin siinä aivan onnistumatta. Silloin ajattelin myös profeetta Hesekielille näytettyä kuolleitten luiden laaksoa, jossa luut alkavat vähitellen liikkua siten, että lopulta jänteet ja liha kasvavat niihin takaisin.

Yksityiskohta teoksesta Neljä tuulta (yarning with in a cross), 2018.

Kun ajattelen kudonnan yhteyttä ruumiiseen, kirjoitukseen, ja hengitykseenkin, tuli sen jäljessä hyvin näkyviin myös tietty ruumiin epätasapainoinen rasitus, toisen lavan heikompi niveltyminen. Toisaalta kudos muistuttaa minua kuljetusta määrästä sen ympäri ja ylhäältä alas, askelista ja asennoista sen työssä. Työ rakentui melko vapaasti vaatetta ajatellen. Kudonnan irrottaminen luomapuusta tuntui osittain väkivaltaiselta, niin kuin se olisi jo tapahtunut, tai että sitä ei olisi tarvinnut tässä kohtaa tapahtua. Ajattelin myös, että jos leikkautuminen tuntuu liian nopealta, jotain tasaavaa tapahtuu. Toisaalta siinä, kuinka olen ommellut kudontaprosessia kokoon (nyt toisaalla), näyttäytyy työ irtikin riittävänä.

Lopuksi

Tätä lopputyötä on ollut vaativa kirjoittaa, ei vähintäänkin siksi, että olen pyrkinyt sisäistämään teoksia enemmän ”katsojan” silmin. Usein, nyt myöhemmin, jos olen saanut kirjoitusta liitettyä teoksen kulkuun jossain tietyssä rajatussa tapahtumassa, se kantaa helpommin itseään ympäri tuosta hetkestä käsin useammassa kerroksessa.

Kun puhe kirjoitustyössä on ollut sekä näyttelyistä, teoksista, niiden lähtökohdista ynnä muusta, on järjestyksen löytyminen tietyssä työstä. Toisaalta ajattelen, että tietty päällekkäisyys teoksissani ja aika monessa näyttelyssä ennakoivat tämän kirjoituksen tuleamista ja paljoutta, joka on myös täytynyt kantaa näkyville. On ollut hyödyllistä kirjoittaa ensin aika laajakin versio taustoineen, ja lopulta päästä edes tiivistämisen alkuun. Samalla on noussut mieleeni tärkeitä asioita, joita olen tahtonut vielä tarkempaan vuoropuheluun tuoda. Toisaalta voi olla tarkoituksen mukaista, että työn alkuosan aiheista en ole kaikkia silmuja ”teoslukuihin” laskenut.

Kun nyt painetun version palauttaminen siirtyy, on etänä palautetun tallenteen kysymys identtisydestä mietityttänyt. Ajattelen niinkin, että jos teksti ei saa enää paikan ja asettelun myötä muuttua, se saa ehkä kuitenkin juuri sen verran, mitä siitä tässä mainitsen – taiton tai painon tapahtuman suhteen. Silti, jos tämän kanssa tapahtuu niin kuin irtoavan kankaan, paljastavat loppuhetket kaikesta huolimatta jo paljon.

Kirjoitusprosessi yhdessä työskentelyn kanssa on ollut tärkeä aika. Minulla on ollut välillä vaikeuksia antautua tähän ajallisesti ja uskoa, kuinka eri puolet lopulta punoutuvat toisiinsa. Samalla olen oppinut, että asioiden ajattelu yksin ei riitä, kun haluaa saada jotain näkyväksi. Haastavaksi kirjoittamisen on tehnyt myös se, että kun näitä työskentelyn merkityksiä on tuonut itselleen esiin, on samaan aikaan täytynyt uskaltaa kirjoittaa joistakin aiheista enemmän ja laajemmin, ja toisista vastaavasti vähemmän. Kysymykset rajauksesta, jotka selvästi ovat olleet esillä työskentelyssäni muutenkin, ovat vaatineet paljon mietiskelyä – ja toisaalta kaiken materiaalisen työskentelyn jatkumista. Toisaalta kirjoitus on osa tämän hetkistä prosessia, jossa pitkän jakson päättelyssä voi tarrautua asioihin, joita jättäessään, laskee kertaalleen jo pois laskettua. Samoin, kuin joskus teoksissani, viimeisillä hetkillä ennen ”jättöä”, nousee esiin jokin kiinnostava rajaus, joka ehtii vasta seuraavaan.

Kirjoituksen kanssa rajaus on ollut keskeinen harjoitus. On se sitä ollut kudontojen ja kävelyidenkin kanssa, mutta aivan kun ”ne”, aistittavina olioina, ja minä niitä vastassa, vasta irrottuisin idean ”kivijaloista”, samalla johonkin ruumiilliseen (plus tai miinus) kieleen syvemmin juurtuneena⁶². Yhtäältä pohtiessani

⁶² Derrida 2007 (1962), 161.

kirjoituksen, kudonnan, ja jäljen liikkumista toistensa eroissa, on minulle ollut joka tapauksessa erityinen kokemus saada tämä kirjoitus vuorovaikutukseen koko prosessin suhteen, myös sen, josta puhun vähentämisenä, ja joka asettuu omalla tavallaan myös täydennyksen yhteyteen. Tällöin myös mainitsemani ”ura”, polkuna alkaa erottua. Työskentely karsinnassa on ohjannut minua karsinaan (ja sieltä ulos) ihan fyysisestikin.

Tahdon kiittää erityisesti kirjoituksen ohjaajiani Elina Salorantaa ja Antti Salmista, jotka ovat kannustaneet ja ohjanneet kirjoitusprosessia, ja olleet siinä suureksi avuksi. Ensin Elina (ja kurssilaiset) työn alkuvaiheessa, sitten Antti kirjoitustyön karsimisen, tihentämisen, ja tarkentamisen kanssa – kiitos!

Lopuksi kiitos Kuvataideakatemialle niistä hienoista mahdollisuuksista (opetuksesta, matkoista, olemisesta) joiden toteutuminen on syventänyt taiteellisen työskentelyni prosessia ja auttanut lankojen löytymistä taiteilijan polullani. Kiitos lopputyöni ohjaajalle Niran Baibulatille, tarkastajille Stig Baumgartnerille ja Juha-Heikki Tihiselle. Kiitos myös kuvanveiston laitoksen opettajille (Frank Brummelille, Jim Prevetille, Riikka Puroselle, Radoslav Grytalle), ja professorille (Villu Jaanisoolle) keskusteluista ja ohjauksesta. Erityiskiitos myös Vilnan taideakatemian professori Antanas Snarakselle ja kudontaluokan työmestarille Vladakselle. Aika on ollut minulle hyödyllinen, välttämätön. Olen kiitollinen monille niille ihmisille, jotka ovat vaikuttaneet minuun ajatuksillaan ja teoillaan näiden vuosien aikana niin koulussa kuin muuallakin.

”Odotan sitä, mitä lopussa tapahtuu. Ne viimeiset tavarat, jotka jäävät huoneeseen, ne kuinka ovat valmistetut, sattuman ja omien prosessien kautta liikkuneet. Ja mitä hitaammin (tai työstetympin) sen jäännöksen saa syntyään, sitä enemmän odottaa lopputulosta. Vaikka sekin on vain osa, sen tilan tietty päätte”

Maaliskuu, 2019

Lähteet:

- Barrow, John. D, Lukujen taivas. Laskeminen, ajattelu ja olemassaolo. Suomentanut Risto Vilkkö. Art House oy. 1999.
- Baumgartner, Stig. Viivan painovoimaa. Viivan filosofia. Toimittaneet Martta Heikkilä ja Hanna Johansson. Kuvataideakatemia. Helsinki 2014.
- Coussonnet, Clelia, "Thoughts on textile, knowledge production and transmission". Rehearsing Hospitalities Companion 1. Edited by Jussi Koitela and Julianne Billimore. Published with Archive Books, Berlin in Collaboration with Frame Contemporary Art Finland, Helsinki. 2019.
- Derbyshire, John, Alkulukujen lumoissa. Suomentanut Juha Pietiläinen. Terra Cognita Oy. Helsinki. 2006. Käännetty teoksesta Prime Obsession: Bernhard Riemann and the Greatest Unsolved Problem in Mathematics by John Derbyshire. 2003.
- Derrida, Jacques (1967), "Freud ja kirjoituksen näyttämö". Platonin apteekki ja muita kirjoituksia. Toimittaneet Teemu Ikonen ja Janne Porttikivi. Gaudeamus. Helsinki 2003.
- Derrida, Jacques (1967), "Vaarallinen täydennys". Platonin apteekki ja muita kirjoituksia. Toimittaneet Teemu Ikonen ja Janne Porttikivi. Gaudeamus. Helsinki 2003.
- Derrida, Jacques, Of Grammatology, Translated by Gayatri chakravorty Spivak. Johns Hopkins University Press. 2016. (Originally published in France under the title "De la Grammatologie". Les Editions de Minuit. 1967.)
- Groos, Frederic, Kävelyn filosofiaa. Tallina Raamatutrukikoja, Ou. 2015.
- Hall Foster, Rosalind Kraus, Yve-Alain Bois, Benjamin H. D. Buchloh. Art Since 1900, Volume 1 and 2, Thames & Hudson. New York, 2004.
- Husserl, Edmund (1954), Geometrian alkuperä. Suomentaneet Kaisa Heinlahti, Tuukka Perhoniemi ja Eurooppalaisen filosofian seura. Niin & Näin – lehden julkaisusarja. Eurooppalaisen filosofian seura Ry, Tampere. 2007.
- Laakkonen, Juha Pekka Matias, Selected Works 2008 - 2015. Corvi-Mora, Juha Pekka Matias Laakkonen, London. 2015.
- Thoreau, Henry David, Kävelemisen taito. Basam Books. 2015.
- Vygotsky, Lev, Mind in Society. Harvard University Press; Revised ed. 1978.

Painamattomat lähteet:

<http://treignacprojet.org/artistsprogram/2019/LocalisedTemporalities/LocalisedTemporalitiesText.html>

Näyttelyt ja teokset 2018.

"Maateitse" Raatihuoneen galleria, Turku.

Jota in pureskeltavaa suuhun, 2018. Havunneulat ja kotilot.

Neris, 2018

Kiintymys, kantaminen, matka.

Jerusalem - Vilna - Helsinki

"joka päivä, tai niin usein kuin mahdollista, kuden käsityöni ostohetkellä
Gentassa, Enna Torassa sekä Bar Kochvan kadulta kaupunkien ja muurille.
Kudontaani laoka nähtiä askeleita, sekä määrättyä että määräämättömiä niin
että toistan kävelemäni, mutta myös niin, että kuden edeltäisiä tuleno,
tai mitä tahansa otettuja tai otettuja kuituja. Systemi ja kangas kääntyy,
on keuhkos, mutta myös koreja edeltäisiä.

Kun kangas on valmis, tähden sen kanssa uudestaani liikkeelle. Riimn kukaan kellesti
joste sen saa ketterä opittuja (ja ystävien avun) jälkeen pois ilman, että sitä tarvitsee leikata!
Kangas on rosvon laudoille, rinteille tai ryö, johon on mahdollista puhkeata. Kanelen
sen kanssa lahempiä ja kutooniäni kätynä, aikareppia ja uusia, kodilta muurille ja
muuolta kotoin. Väite kantaa samaan aikaan salmistun mahdollista vastaanottoa
(ommatu arstiaa)."

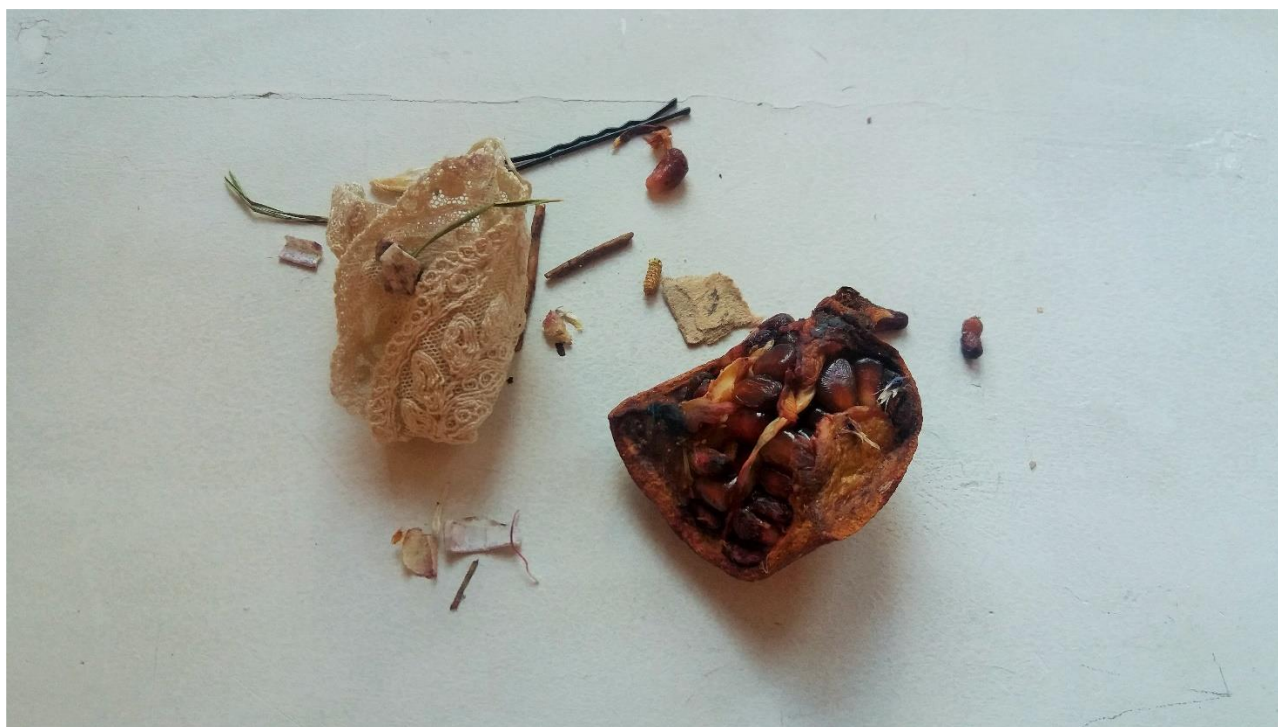

Polku/ Takas. Vilna, Lietuva.

Kudonnan prosessia, 2016 – 2018.

Errata

Kuvalähteet

- s. 12: Laura Soisalon-Soininen, A Sieve, installaatio. Valokuva Sam Basu, Treignac Projet, 2019.
- s. 18: Laura Soisalon-Soininen, 2 kudontaa, performanssi. Valokuva Sallamari Rantala, Raatihuoneen galleria, 2018.
- s. 23: Laura Soisalon-Soininen, 2 kudontaa, installaatio. Valokuva Anna Perälä, Raatihuoneen galleria, 2018.
- s. 24: Laura Soisalon-Soininen, Kudonnan prosessia. Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Vilnan taideakatemia tekstiililuokka, 2018.
- s. 26: Laura Soisalon-Soininen, 2 kudontaa (Vilnaus). Valokuva Anna Perälä, Raatihuoneen Galleria, 2018.
- s. 28: Laura Soisalon-Soininen, Maateitse, Installaatio. Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Raatihuoneen galleria, 2018.
- s. 33: Laura Soisalon-Soininen, Vilnan kudonnat maaliskuussa 2018. Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Vilnan taideakatemia tekstiililuokka.
- s. 34: Laura Soisalon-Soininen, Kiintymys, kantaminen, matka, installaatio. Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Exhibition Laboratory, 2018.
- s. 35: Laura Soisalon-Soininen, Jerusalemin vyö, kudonta. Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Exhibition Laboratory, 2018.
- s. 36: Laura Soisalon-Soininen, Kiintymys, kantaminen, matka. Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Exhibition Laboratory, 2018.
- s. 38: Laura Soisalon-Soininen, Jerusalemin vyö. Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Exhibition Laboratory 2018.
- s. 39: Laura Soisalon-Soininen, Yksityiskohta teoksesta Vilnaus. Valokuva Henry Vilhunen, Artifex textile Galerija, 2018.
- s. 40: Laura Soisalon-Soininen, Catkins (a sieve), installaatio. Valokuva Sam Basu, Treignac projet, 2019.
- s. 43: Laura Soisalon-Soininen, Maan uuma. Valokuva Jurgis Bernadotis, Artifex Textile Galerija, 2018.
- Laura Soisalon-Soininen, Valjastus, Neris ja Jerusalemin vyö, installaatio. Valokuva Henry Vilhunen, Artifex Textile Galerija, 2018.
- s. 44: Laura Soisalon-Soininen, Valjastus. Valokuva Henry Vilhunen, Artifex Textile Galerija, 2018.
- Laura Soisalon-Soininen, Kudonta loimipuulle. Valokuva Marija Garnak, Vilnan taideakatemia.
- s. 46: Laura Soisalon-Soininen, Kudonta loimipuulle, yksityiskohta. Valokuva Marija Garnak, Vilnan taideakatemia, 2018.

s. 50: Laura Soisalon-Soininen, Jotain pureskeltavaa suuhun. Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Vanhan raatihuoneen galleria, 2018.

Laura Soisalon-Soininen, Maateitse, installaatiokuva. Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Vanhan Raatihuoneen galleria, 2018.

s. 51: Laura Soisalon-Soininen, Virkatut tähdet. Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Vanhan Raatihuoneen galleria, 2018.

Laura Soisalon-Soininen, 2 kudontaa (Neris). Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Vanhan Raatihuoneen galleria, 2018.

s. 52: Laura Soisalon-Soininen, yksityiskohta teoksesta Maateitse. Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Vanhan Raatihuoneen galleria, 2018.

s. 53: Laura Soisalon-Soininen, Kiintymys, kantaminen, matka, yksityiskohta. Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Exhibition Laboratory, 2018.

Laura Soisalon-Soininen, Kiintymys, kantaminen, matka, yksityiskohta. Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Exhibition Laboratory, 2018.

s. 54: Laura Soisalon-Soininen, Kiintymys, kantaminen, matka, installaatio. Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Exhibition laboratory, 2018.

Laura Soisalon-Soininen, Kiintymys, kantaminen, matka, installaatio. Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Exhibition Laboratory, 2018.

s. 55: Laura Soisalon-Soininen, Kiintymys, kantaminen, matka, yksityiskohta (Jerusalem vyö). Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Exhibition Laboratory, 2018.

Laura Soisalon-Soininen, Kiintymys, kantaminen, matka (Vilnaus). Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Exhibition Laboratory, 2018.

s. 56: Laura Soisalon-Soininen, Kiintymys, kantaminen, matka, Jerusalem vyö, yksityiskohta. Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Exhibition Laboratory, 2018.

s. 57: Laura Soisalon-Soininen, Kiintymys, kantaminen, matka. Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Exhibition Laboratory, 2018.

Laura Soisalon-Soininen, Kiintymys, kantaminen, matka. Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Exhibition Laboratory, 2018.

s. 58: Laura Soisalon-Soininen, Taskusta. Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Artifex Textiles Galerija, 2018.

Laura Soisalon-Soininen, Vilnaus. Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Artifex Textiles Galerija, 2018.

s. 59: Laura Soisalon-Soininen, Polku/ Takas, yksityiskohta. Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Artifex Textiles Galerija, 2018.

Laura Soisalon-Soininen, Laskemisen prosessia, yksityiskohta. Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Artifex Textiles Galerija, 2018.

s. 60: Laura Soisalon-Soininen, kudonnan prosessia. Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Vilnan taideakatemia, 2016.

Laura Soisalon-Soininen, kudonnan prosessia. Yarning within a cross. Valokuva Marija Garnak, Vilnan taideakatemia, 2018.

Laura Soisalon-Soininen, kudonnan prosessia. Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Vilnan taideakatemia, 2016.

Laura Soisalon-Soininen, kudonnan prosessia. Valokuva Laura Soisalon-Soininen, Vilnan taideakatemia, 2016.